

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
Ústav Dálného východu
Seminář koreanistiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Volfová

Život a působení H. G. Underwooda v Koreji

H. G. Underwood: Life and Activities in Korea

vedoucí práce: Doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D.

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 21. 8. 2011

Lucie Volfová

Děkuji Doc. PhDr. Miriam Löwensteinové, Ph.D. za rady, připomínky a konstruktivní kritiku při zpracovávání mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	5
1. Horace G. Underwood – rané období života a studium.....	7
2. Cesta ke Koreji.....	12
3. První kontakt, počátky misijní činnosti a dalších aktivit	19
3.1. První pokusy o šíření vzdělanosti	27
3.2. Publikační činnost	31
4. Zpět do Ameriky	34
4.1. Nábor nových sil a osvěta o Koreji	36
5. Opět v Koreji	39
6. Lékařství a osvětová činnost v péči o nemocné	45
7. Zakládání nových institucí a propagace Koreje v zahraničí	52
8. Dramatické zhoršení Underwoodova zdravotního stavu a poslední projekty před smrtí.....	62
9. Závěr.....	68
Použitá literatura	69

Úvod

Ve své práci se budu zabývat osobností Horace Grant Underwooda (1859 – 1916), korejským jménem Won Tu-u (원두우; 元杜尤)¹, a jeho činností. Byl to americký presbyteriánský misionář, první duchovní misionář v Koreji, učitel a překladatel, který celý svůj život zasvětil vývoji korejské společnosti a křesťanství v Koreji.

Do Koreje dorazil v roce 1885, jen tři roky po jejím otevření světu, a během 31 let práce strávených v této zemi se významně zasloužil o šíření křesťanství a podporu gramotnosti a vzdělanosti.

V Koreji založil první protestantský kostel, první školu pro chudé, ze které později vznikla jedna z nejprestižnějších současných korejských univerzit Jönse, vydal první korejsko-anglický a anglicko-korejský slovník, učebnici mluvené korejštiny a zpěvník. Spolu s dalšími misionáři přeložil postupně celou Bibli, založil korejskou pobočku organizace YMCA a podnikl několik evangelizačních cest po korejském venkově.

Oženil se s misionářkou a lékařkou Lillias Stirling Hortonovou (1851 – 1921). Rod Underwoodů zůstal v Koreji po další 4 generace a pokračoval v misionářské a osvětové činnosti.

V první kapitole se zabývám raným obdobím jeho života, zejména pak jeho studiem. Dále také popisují jeho osobnost z pohledu jemu blízkých lidí a dokládám to na dobových citacích.

V druhé kapitole se zabývám okolnostmi, které Underwooda přivedly ke kontaktu s Koreou. Dále také důvody, proč se rozhodl vykonávat misijní činnost právě v Koreji.

V následující kapitole popisují první zkušenosti s Koreou a počátky jeho misijní činnosti. V podkapitolách se pak zabývám jeho ranými pokusy o šíření vzdělání mezi prostým lidem a snahou o započetí publikační činnosti.

¹ V současnosti v Koreji znám spíše jako 언더우드 (Öndöudü).

Čtvrtou kapitolu věnuji cestě do Ameriky, při které Underwood mimo jiné prováděl osvětovou činnost a šířil obecné znalosti o Koreji. V podkapitole se zabývám snahou o nábor nových sil pro jeho misi.

V páté kapitole se vracím opět do Koreje, kde popisuji širokou škálu činností, kterým se již v té době Underwood s velkým úsilím věnoval.

V následující kapitole popisuji Underwoodovu snahu o rozvoj lékařství a jeho neutuchající snahu o osvětu a rozšíření základní zdravotní péče dostupné pro všechny bez rozdílu.

V sedmé kapitole popisuji Underwoodovu činnost v oblasti zakládání nových institucí všeho druhu, čemuž věnoval velkou část svého času a energie. V mezidobích se dále při cestách do zahraničí věnoval osvětové a propagační činnosti ve prospěch Koreje, kdykoli to bylo možné.

V poslední kapitole popisují poslední část jeho života, kdy se rapidně zhoršil jeho zdravotní stav, avšak na jeho zápalu a snaze po sebevzdělávání a misijní činnosti to nijak neubralo. I v tomto období byl neuvěřitelně aktivní a zastával množství prestižních a významných funkcí.

Celou svou práci pojmám životopisně a jednotlivé kapitoly rozdělují do logických celků, které odpovídají jednotlivým životním etapám. Ve své práci vycházím zejména z děl Underwood of Korea, The Call of Korea, Fifteen Years Among the Top-knots a Hanguk mindžok munhwa tábäkkwa sadžön. V jednotlivých kapitolách doplňuji informace z rozličných zdrojů včetně internetu.

V celé své práci používám českou vědeckou transkripci.

1. Horace G. Underwood – rané období života

a studium

Horace Grant Underwood se narodil 19. července 1859 v Londýně do rodiny vynálezce a chemika Johna (vynalezl několik druhů inkoustů včetně strojových pásek a speciální papír, který se používal na výrobu šeků²) a jeho manželky Elizabeth, jako čtvrté ze šesti dětí. Rodina byla silně křesťansky založená³ - děti uměly nazpaměť některé pasáže z Bible a o nedělích, když na ně otec neměl čas, si hrály „na bohoslužbu“, přičemž Horace, obr. 1.⁴

ač byl z chlapců nejmladší, byl pokaždé kazatel.⁵ Jeho talent zaujmout posluchače svým vyprávěním se evidentně projevoval již v útlém věku.

Rok 1865 byl pro rodinu Underwoodů velmi tragický. Dva měsíce po porodu šestého dítěte zemřela Horacova matka i novorozená sestra, zanedlouho poté i jeho babička. Krátce nato se John Underwood dostal do finančních potíží, které byly z větší části zaviněny nečestným jednáním jeho společníka.⁶ Po těchto událostech, které rodinu velmi zasáhly, začal John Underwood poprvé přemýšlet o tom, že by se i se svými pěti dětmi přestěhoval do jiné země a začal nový život.

Po několika letech se John Underwood znovu oženil a když bylo Horacovi 10 let, poslal ho, společně se starším bratrem Fredem, do francouzské Buloně⁷ na chlapeckou internátní školu. Ta byla sice

² *The Underwood Families of America, vol. 2.* Compiled by Underwood, Lucien Marcus, edited by Bunker, Howard, J.. Lancaster, The New Era Printing Company 1913, str. 625.

³ Byli protestanti.

⁴ Šekový papír vynalezený Johnem Underwoodem;
http://www.expc.com/abnpartv/PartV_04.html.

⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea.* New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 22.

⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea.* New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 19.

⁷ Fr. Boulogne-sur-Mer.

římskokatolická, ale oba chlapci bez problémů navštěvovali tamní protestantský kostel a jejich víru to nijak nezvklalo. Naopak k římskokatolické církvi získali dobrý vztah.

Začátky ale nebyly lehké. Takto popisuje pozdější Underwoodova manželka Lillias Horton Underwoodová první noc sourozenců ve škole: „...jeden incident (...) z velké noclehárny, plné francouzských a britských chlapců, stojí za vylíčení, protože ukazuje jak charakter těchto dvou chlapců, tak jejich výchovu. Naši malí Underwoodové, naprostí cizinci, vešli do té klece plné divokých zvířat, vysvlékli se, a jako obvykle si klekli a začali se modlit, načež se hlasitě začaly ozývat posměšné výkřiky, pískot a jiné nesouhlasné zvuky. Ty neměly žádný účinek, a tak následovala smršť polštářů, bot, hřebenů atd., ale i ta byla k ničemu. Chlapci v klidu dokončili modlitbu a ulehli do postelí. To se několik nocí opakovalo, až si konečně ostatní britští chlapci uvědomili, že, bez ohledu na svou víru, by měli stát při svých krajanech, a začali se také modlit. (...) francouzští hoši se, jeden po druhém, začali připojovat k modlitbám a po nějakém čase se, jen díky vytrvalosti dvou nebojácných a odhodlaných chlapců, v noclehárně večer modlili všichni.“⁸

Oba chlapci v této škole strávili pouze dva roky. V roce 1872 se totiž jejich otec definitivně rozhodl opustit Británii a přestěhovat se do Ameriky. Jejich novým domovem se stal New Durham ve státě New Jersey, kde se celá rodina nechala zapsat jako členové kostela Grove, patřící do Holandské reformované církve, nyní Reformovaná církev v Americe⁹. Zde se účastnili veškerých prací spojených s tímto kostelem i denominací a stali se tak cennými členy komunity.

John Underwood v New Durhamu, stejně jako předtím v Londýně, vlastnil podnik na výrobu inkoustu a inkoustových pásek, kde jeho tři synové, kteří zároveň navštěvovali místní misijní školu, pomáhali. Jelikož ale Horace už jako čtyřletý chlapec projevil přání stát se duchovním –

⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 20, 21.

⁹ Dutch Reformed Church, respektive Reformed Church in America, jedna z největších denominací protestantských církví v USA.

konkrétně misionářem v Indii¹⁰, jeho otec se rozhodl, že Horace nechá připravit na studium vysoké školy¹¹ a jeho přání vyhoví.

Nejprve se Horace Underwood učil v chlapecké škole Hasbrooský seminář v Jersey City, později se jeho vychovatelem stal reverend Mabon z domovského kostela Grove. Díky jeho pomoci se např. za šest měsíců naučil řecky na takové úrovni, aby mohl být na univerzitu přijat.¹²

Underwood nastoupil v r. 1877 na Newyorskou univerzitu. Od počátku studií byl k sobě velmi tvrdý - vstával o páté ráno a uléhal o půlnoci, do školy chodil denně dohromady 11 kilometrů pěšky, studoval a pracoval 19 hodin denně, jedl střídmě. Ještě v prvním ročníku se stal aktivním členem univerzitního bratrstva Delta Ypsilon.¹³

Způsob života získaný během svých studentských let Underwood dál uplatňoval i v životě dalším, kdy, ač denně pracoval dlouho do noci a spal pouhých pět hodin, byl vždy charakterizován jako člověk plný energie, entuziasmu a dobré nálady.

Underwood absolvoval na Newyorské univerzitě s bakalářským titulem v oboru dějiny literatury¹⁴ a vynikajícími výsledky v roce 1881. Krátce před absolutoriem zemřel jeho otec na rakovinu. Bojoval s ní 2 roky.¹⁵

Na podzim stejného roku nastoupil Underwood na Teologický seminář v New Brunswicku¹⁶ a současně pokračoval v magisterském studiu na Newyorské univerzitě v oboru vzdělávání.¹⁷

¹⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 30.

¹¹ Podmínka pro jmenování pastorem.

¹² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 23.

¹³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 24.

¹⁴ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540.

¹⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 25.

¹⁶ New Brunswick Theological Seminary.

¹⁷ Kim, James Jin-Hong: *Bible versus Guns: Horace G. Underwood's Evangelization of Korea*. Asia Pacific: Perspectives, and electronic journal, vol. V, Number 1, December 2004. http://usf.usfca.edu/pac_rim/new/research/perspectives/app_v5n1.html, str. 33.

Na své okolí působil Underwood jako velmi inteligentní a zapálený mladík, ze kterého vyzařovala zvláštní energie. Jeden z kolegů na Teologickém semináři v New Brunswicku ho popisuje takto: „*Nikdy nezapomenu na den, kdy jsem ho poprvé spatřil. Šel zrovna po cestě vedoucí k semináři. Bylo to na začátku jeho studií, a já se někoho zeptal, kdo to je. Ta vážnost a soustředění, jež se mu značily ve tváři, mě v té době silně ohromily.*“¹⁸

Jak jsem již zmínila, Underwood během studií i pracoval, a to velmi intenzivně, tak, jak mu to dovoľoval školní rozvrh. Kolegové ze semináře popisují, že ho „*vidali denně chodit po ulicích New Brunswicku vykonávat různou zbožnou práci.*“¹⁹

V létě 1882 například podnikl cestu po venkově za účelem prodeje knih. Cesta byla velmi úspěšná, a to nejen kvůli tomu, že si Underwood vydělal slušné peníze, ale hlavně získal spoustu přátel. Sám Underwood na tuto svou cestu velmi rád a často vzpomínal.

Ačkoli byla jeho práce výhradně evangelizačního charakteru, fakulta se obávala, že bude mít na Underwoodova studia špatný vliv. Ten si ale dál udržoval slušné studijní výsledky, a tak fakultě nezbývalo, než jeho aktivity respektovat.

Počínaje létem roku 1883, v posledním roce studií na obou školách, měl Underwood dokonce na starosti kostel v Pomptonu v New Jersey. Účastnil se zde různých setkání, modliteb, kázání i konverzí. Některé neděle se účastnil i sedmi osmi bohoslužeb.²⁰

¹⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 26.

¹⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 27.

²⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 28.

Manželka Lillias píše, že vzájemné vztahy v tomto kostele byly tak blízké, že si všichni připadali spíše jako rodina, než církevní organizace, a že všichni, ať mladí či staří, k Underwoodovi vzhlíželi jako k příteli.²¹

V tomto roce také otevřela v New Brunswicku další ze svých sídel Armáda spásy, která se v té době v konzervativních křesťanských kruzích, mezi které Holandská reformovaná církev patřila, příliš velké oblibě netěšila. Underwood se ale stal jejím podporovatelem, protože už tehdy zastával názor, že všichni, kteří „pracují pro Krista“, jsou jeho bratři a jako takovým jim pomáhal, jak mohl.²² Jak fakulta, tak Underwoodova rodina přirozeně nenesla jeho náklonnost k této organizaci dobře.

Zde bych ráda zmínila jeden důležitý rys Horacovy povahy, který ho nejspíš nejen předurčil k jeho životnímu poslání, ale také mu pomáhal získávat si lidi kolem sebe a jistým způsobem i usnadňoval život.

Tím povahovým rysem byla, ačkoliv to bude znít jako klišé, láska ke všem lidem, bez ohledu na rasu, národnost, společenské postavení, věk, pohlaví i náboženské vyznání. Jeho manželka píše: „*Pro jeho sympatie, zájem a lásku nebyl nikdo příliš vznešený nebo nízký, příliš velkorysý nebo skrovný, příliš bílý nebo černý.*“²³ Podvědomě tíhl ke sblížení se všemi lidmi, k vytváření přátelství s každou živou duší; s každým soucítit, každému chtěl pomoci, protože si uvědomoval, že „*každý v tomto smutném světě potřebuje přítele.*“²⁴

Vždy úzce spolupracoval se všemi křesťany, ať to byli protestanti nebo katolíci, protože věřil, že jejich cíl je stejný. To se ukázalo být jako velmi prospěšné po celou dobu jeho působení v Koreji, což budu demonstrovat v dalších kapitolách.

²¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 31.

²² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 28.

²³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 29.

²⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 29.

2. Cesta ke Koreji

Underwood absolvoval Teologický seminář v New Brunswicku na jaře roku 1884, nedlouho poté následoval magisterský titul na Newyorské univerzitě a oprávnění ke kázání.²⁵

Jako součást přípravy na svou vysněnou misi do Indie začal Underwood ještě během studií semináře i univerzity studovat medicínu. Krátce po získání oprávnění dostal nabídku stát se kazatelem jednoho protestantského kostela v New Yorku, kterou přijal. Nabídka zohledňovala jeho studia.²⁶

V listopadu 1884 byl Underwood konečně jmenován pastorem a cesta k tomu, aby se stal misionářem v Indii, byla volná. Jak se tedy stalo, že se nakonec rozhodl pro misi v Koreji?

Nejlépe to vystihují slova samotného Horace Underwooda: *„V zimě '82 a '83 Rev. Dr. Altman, (...) tehdy student, shromáždil dobrovolníky z New Brunswicku a přečetl jim esej o Uzavřeném království (měl za úkol ji sám připravit), které bylo konečně otevřeno západnímu světu díky smlouvě. Jednoduchý příběh o těchto dvanácti nebo třinácti milionech lidí bez Evangelia, o církvi, která se modlila za „otevřené dveře“, které se otevřely díky smlouvě admirála Shufeldta roku '82 a o tom, že uběhl více než rok bez toho, že by církev udělala krok vpřed, na mě tak zapůsobil, že jsem se rozhodl dát se do práce a najít někoho, kdo by se tam vydal. Já sám jsem věřil, že jsem byl povolán do Indie a v tomto přesvědčení jsem také učinil jistá speciální opatření a strávil rok studiem medicíny; a také jsem věřil, že jistě musí být jiní, kteří by jeli. Ale ač jsem dělal, co jsem mohl, uplynul rok a nikdo se nenabídl. Žádná z denominací se nezdála být připravená do Koreje vstoupit a dokonce i vedoucí představitelé jednotlivých misí psali, že na vstup do Koreje je ještě moc brzy. Tehdy mi*

²⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 33.

²⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 33.

domů přišla zpráva - co kdybych jel já? Ale Indie, její potřeby, zvláštní volání, které jsem věřil, že do této oblasti cítím, a částečná speciální příprava, to všechno jako by mi zastoupilo cestu. Dvakrát jsem žádal u Reformované rady²⁷, ale ti neměli na započítání nové práce prostředky. Také jsem dvakrát žádal u presbyteriánů a bylo mi řečeno, že je to bezpředmětné. Vypadalo to, že dveře pro Koreu se zavíraly, ale zůstávaly široce otevřené na to, abych zůstal doma nebo jel do Indie. Takže jsem napsal dopis reformované církvi²⁸, že přijímám²⁹ a chystal se ho hodit do poštovní schránky, když v tu chvíli jako bych slyšel hlas říkající ‚Nikdo pro Koreu‘.³⁰

Rozhodl se ještě jednou zkusit zažádat u Presbyteriánské rady³¹, a to osobně. Když se sešel s Dr. Ellinwoodem, jedním z čelních představitelů, ten Underwoodovi sdělil, že zrovna přišel dopis informující je o tom, že člověk, kterého se do Koreje chystali vyslat, jet nemůže, a že on, Underwood, bude s radostí přijat a za pár dní mu přijde jmenování.

Underwood rodina i přátelé jeho nadšení ze jmenování nesdíleli – měli k Dálnému východu značnou nedůvěru. Ačkoliv věděli něco málo o Japonsku, Čína pro ně byla „děsivá temná neznámá“³² a co se týče Koreje, podle slov Lillias Underwoodové „... i mezi vzdělanými lidmi o ní slyšel jeden člověk ze sta, natož aby někdo věděl, kde přibližně leží. Ti, kdo něco slyšeli, neslyšeli nic dobrého.“³³ Byly to takové informace, jako že Korea je ostrov někde poblíž Číny, kde jezuitští kněží bývali před několika lety mučeni a zabíjeni, a že Korejci jsou polodivoši a polobarbaři.

Nelze se tedy divit, že Underwoodovi bratři, v domnění, že se Horace z Koreje už nikdy nevrátí, chtěli, aby se jel rozloučit s příbuznými v Británii. V létě 1884 se tedy Underwood vydal do rodné země a navštívil

²⁷ Reformed Board.

²⁸ Reformed Church.

²⁹ Plnit misi do Indie.

³⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 34, 35.

³¹ Presbyterian Board.

³² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 35.

³³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 35.

strýce, tetičky, bratrance i sestřenice. Nikdo z nich samozřejmě nečekal, že ho ještě někdy uvidí, ale jelikož dva z Underwoodových bratranců byli v Indii, jeden v Africe, další v Austrálii a Brazílii, brali to „jako samozřejmost“.³⁴

Reverend Edward Jones, jeden z Underwoodových strýců, který byl předsedou Londýnské misionářské společnosti³⁵, ho vzal do práce představit kolegům. Když jeden z nich uslyšel, kam se Horace chystá jet, pronesl: „Korea, Korea; myslím, že jsme tam asi před dvaceti lety někoho posílali a už jsme o něm nikdy víc neslyšeli.“³⁶ Zmiňovaný muž byl jistý pan Thomas, který byl do Koreje vyslán v roce 1866 na lodi *General Sherman* a který spolu s ostatními pasažéry bezpochyby zahynul na jeho palubě.

Ani tato, ani jiné jí podobné příhody Underwooda samozřejmě v jeho rozhodnutí nijak nezviklaly. Po návratu do Spojených států vstoupil do Presbyteriánské církve v New Jersey a v prosinci 1884 se vydal na cestu, už jako občan USA.³⁷ Jeho bratr John Thomas Underwood ho jel doprovodit až do Chicaga.³⁸

Z Chicaga vedla Underwoodova cesta do San Franciska, kde se 16. prosince nalodil a pokračoval do Jokohamy v Japonsku. Tam se vylodil 25. ledna 1885.³⁹

Jelikož Underwood většinu své hotovosti utratil za zavazadla a hotel v San Francisku, do Japonska dorazil téměř bez peněz. Naštěstí se setkal s manžely Hepburnovými, také presbyteriánskými misionáři, kteří ho

³⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 36.

³⁵ London Missionary Society.

³⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 36.

³⁷ Zařídil si americké občanství, jakmile dosáhl plnoletosti.

³⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 37.

³⁹ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540.

nechali bydlet ve svém domě. Misionáři byli zvyklí si takto pomáhat, navíc to upevňovalo jejich dobrou reputaci.⁴⁰

Underwood se v Japonsku musel nějakou dobu zdržet, jednak proto, že v prosinci roku 1884 proběhl v Koreji neúspěšný pokus o převrat pod vedením Kim Ok-kjuna⁴¹ a v Koreji tudíž panovaly společenské nepokoje⁴², a také proto, že z Japonska do Koreje v tu dobu lodě nepluly příliš často.⁴³

Během čekání konal bohoslužby na lodích i v domech námořníků a začal se učit korejsky. Zde se dostupné zdroje u jména Underwoodova učitele rozcházejí. L. H. Underwoodová ve své knize *Underwood of Korea* uvádí jméno „Rijuite“, sám Horace Underwood ve své gramatické učebnici *An Introduction to the Korean Spoken Language* uvádí jméno „Song Soun Yong“ a na internetových stránkách korejské ambasády v USA⁴⁴ a internetové encyklopedii New World Encyclopedia⁴⁵ je uvedeno jméno I Su-džöng (이수정; 李樹廷).

Co se týče jména „Song Soun Yong“, vyskytuje se jen v uvedené knize, a to jako učitel a člověk, který Underwoodovi přeložil z japonštiny do korejštiny věty z díla Dr. Imbrie „Anglicko-japonská etymologie“. Tato učebnice, na kterou Underwood natrefil v Japonsku, ho zaujala natolik, že se rozhodl převzít její koncepci pro osobní studium korejštiny, a tak svého učitele požádal o překlad. Z této původně pro osobní potřeby vytvořené

⁴⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 37.

⁴¹ 1851 – 1894, jangbanský úředník, reformátor, politický aktivista a zastánce rychlých reforem v Koreji.

⁴² *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

⁴³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 38.

⁴⁴ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

⁴⁵ Underwood, Horace G.. New World Encyclopedia. http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Horace_G._Underwood

knížičky nakonec vznikla první anglicky psaná učebnice mluvené korejštiny.⁴⁶

I Su-džong byl Korejec, který roku 1882 odešel do Japonska, následně konvertoval ke křesťanství a v roce 1885 vydal v Jokohamě vlastní překlad Markova evangelia.⁴⁷ Podle anotace knihy *Corea without and within*, která je zveřejněná na internetových stránkách KoreanaMuseum⁴⁸ byli I Su-džong a Rijuite jedna osoba.

Ať už byl jeho učitelem v Japonsku kdokoliv, Horace Grant Underwood opouštěl Japonsko s I Su-džongovým překladem Markova evangelia. Do Koreje odplul spolu s misionářem Henrym Gerhardem Appenzellerem⁴⁹ a jeho manželkou Ellou, se kterými se v Japonsku seznámil. Ke korejským břehům, do přístavu Čemulpeho⁵⁰, připluli na Velikonoce 5. dubna 1885, Appenzellerovi se ale na radu amerického konzula krátce po příplutí do Koreje vrátili na nějaký čas zpátky do Japonska.⁵¹

Underwood si ještě na palubě lodi zapsal do deníku své první dojmy z Koreje: „*Ó, Pane, nic teď nevidím. Ale vím, Pane, že tuto suchou a zpusťou zemi brzy proměníš v zemi požehnanou.*“⁵²

Na břeh se Underwood vydal o dva dny později.⁵³ Stal se tak vůbec prvním čistě duchovním misionářem v Koreji.⁵⁴

⁴⁶ Underwood, Horace G.: *An Introduction to the Korean Spoken Language (2nd edition)*. New York, The Macmillan Company 1914, str.V.

⁴⁷ *Hanguk mindžok munhwa tábäkkwa sadžön*, vol. 4. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991, str. 420.

⁴⁸ Griffis, William Elliot: *Corea without and within*. KoreanaMuseum. <http://www.book1950.co.kr/main.html?menu=view&uid=596&category=Protestant%20Mission>

⁴⁹ 6. 2. 1858 – 11. 6. 1902, Američan, jeden z prvních metodistů v Koreji, zakladatel Metodistické církve a první školy západního typu Pädžä (배재 학당) v Koreji a Horacův blízký přítel a spolupracovník.

⁵⁰ Dnešní Inčchön.

⁵¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 40.

⁵² *The Underwood Family*. Yonsei University, Underwood International College. http://uic.yonsei.ac.kr/sub_view.asp?fp_name>AboutUIC/au04&pn=1&sn=2

⁵³ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

⁵⁴ *The Underwood Families of America*, vol. 2. Compiled by Underwood, Lucien Marcus, edited by Bunker, Howard, J.. Lancaster, The New Era Printing Company 1913, str. 626.

Během svého tříměsíčního pobytu v Japonsku zaslechl Underwood o Koreji mnohé zvěsti, z nichž některé byly těžko uvěřitelné, například, že v Koreji nejsou stromy ani květiny a že tam nežijí zpěvní ptáci.⁵⁵ Korea ve skutečnosti samozřejmě nebyla tak nehostinná, ale oproti Západu se zde podmínky pro život velmi lišily.

Úryvek z knihy *Underwood of Korea* je popisuje takto: „Většina ulic byla úzká a během období dešťů téměř neprůchozí, bahno někdy dosahovalo až k břichu koně. Byly tu špinavé strouhy plné stojatých odpadních vod a velké množství malých domků s doškovými střechami, větší domy s nádvořím, které patřily aristokratům, byly tu paláce, zajímavé kamenné hradby obepínající město, s velkolepými železnými branami. Mezi davy bíle oblečených domorodců byly tu a tam světlé zahrady, obehnané zdmi, kde žili zahraniční úředníci, celníci, obchodníci a jeden misionář, Dr. Allen.⁵⁶

Po mnoho let byla většina domů misionářů postavena z bahna, bez sklepů, s papírovými okny. Uvnitř městských bran jste občas mohli spatřit tygry a levharty a obyvatelé sužovala mračna moskytů a much, jelikož sítě na okna se tu nedaly sehnat. Velmi často se zde vyskytoval břišní tyfus, tyfová horečka, pravé neštovice, úplavice a tropická sprue. Všechny si mezi cizinci vyžádaly své oběti. Lidé byli ovládáni různými pověrami. Čarodějové kontrolovali činnost každé domácnosti, byli přivolováni při porodech, nemocech, úmrtích a při všech důležitých rozhodnutích. Ovládali vlastně celou zemi, dokonce i samotné vládce, a to absolutní a nezpochybnitelnou mocí. Pověry, strach z duchů, skřítků, rozhněvaných duší předků a další nevidané hrůzy, to všechno naplňovalo mysl nejen chudáků a žen, ale dokonce mnohých mužů z nejvyšších vrstev. Během roku jinak velmi dobré podnebí je v létě úmorné a vysilující. Horko spolu s vlhkostí a téměř neustálými dešti vysává elán i z těch nejhouževnatějších, a po takovém období stráveném v jednom z měst, zvláště Söulu,

⁵⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 40.

⁵⁶ Horace Newton Allen (23. 4. 1858 – 11. 12. 1932), Američan, první presbyterián v Koreji (září 1884), lékař a diplomat. Vyléčil těžce zraněného člena královské rodiny Min Jöng-ika (민영익) a tím získal důvěru dvora v západní medicínu. S podporou krále Kodžonga založil v r. 1885 první lékařské centrum západní medicíny v Koreji Kwanghjewön (광혜원), později toho roku králem přejmenované na Čedžungwön (제중원) a roku 1909 na Severance Hospital (세브란스 병원).

Pchjŏngjangu nebo Tägu jsou všichni malátní a vyčerpaní, a ti nejslabší často podlehnou. Pan Underwood si nikdy nestěžoval – naopak, z jeho vyprávění by jeden usoudil, že to byl Ráj. Několikrát jsem ho slyšela mluvit s vděčností, že ho Bůh poslal na tak krásné místo a na své dlouhé a vážné nemoci vzpomínal jako na nicotné a dočasné obtíže, které ani nestály za zmínku.⁵⁷

⁵⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 40-42.

3. První kontakt, počátky misijní činnosti **a dalších aktivit**

Ihned po svém příjezdu se dal Underwood do práce. Jeho cílem bylo naučit se jazyk v co nejkratší době, aby si jeho prostřednictvím našel cestu ke Koreji i jejím obyvatelům a aby mohl šířit křesťanství a vzdělanost. Věřil, že mladým lidem by měla být dáována naděje skrze moderní vzdělání.⁵⁸

Korejštinu Underwood studoval denně několik hodin sám i s korejským učitelem, po večerech většinou pořádal u sebe doma večerní posezení pro svého učitele a jeho přátele, kdy jen seděl a poslouchal jejich rozhovory ve snaze co nejrychleji navyknout na neznámé tóny a zvuky a naučit se tak jazyk.⁵⁹

Současně se studiem jazyka začal Underwood také pracovat na anglicko-korejském a korejsko-anglickém slovníku a spolu s H. G. Appenzellerem na vlastním překladu Markova evangelia.⁶⁰

Protože v té době v Koreji ještě nebylo povoleno křesťanství šířit, misionáři zatím nemohli otevřeně vykonávat své aktivity.⁶¹ Underwood tedy prozatím pracoval jako „asistent na klinice“ v lékařském centru Kwanghjewön

obr. 2⁶²

⁵⁸ Kim, James Jin-Hong: *Bible versus Guns: Horace G. Underwood's Evangelization of Korea*. Asia Pacific: Perspectives, and electronic journal, vol. V, Number 1, December 2004. http://usf.usfca.edu/pac_rim/new/research/perspectives/app_v5n1.html, str. 35.

⁵⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 53.

⁶⁰ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

⁶¹ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

⁶² Dobový portrét H. G. Underwooda z doby jeho příjezdu do Koreje; Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918.

doktora Allena. Jelikož ale během chirurgických zákroků, u kterých asistoval, při pohledu na krev dvakrát omdlel, musel se omezit pouze na vyšetření a výdej léků. Současně s lékařskými aktivitami v tomto centru také vyučoval fyziku a chemii.⁶³

To mu ale nestačilo. Jak jsem již zmínila, Underwood viděl budoucnost Koreje ve vzdělání, a protože pokládal za důležité co nejdříve vyškolit „domácí“ korejské učitele, ještě v roce 1885 jich začal několik vyučovat u sebe doma. Učil je například psát korejsky, angličtinu a náboženství.⁶⁴

Touto dobou se v Underwoodově mysli také zrodila myšlenka založit sirotčinec – školu pro sirotky. Chtěl se totiž zaměřit na vzdělávání i těch nejchudších. 14. února 1886 požádal oficiálně o povolení a 29. března ho pod názvem Underwood School otevřel.⁶⁵

Sirotčinec měl sice korejského ředitele, ale všechny záležitosti, ať už šlo o sirotčinec jako takový nebo zařízení vyučování různých předmětů (korejština, angličtina, hanmun, historie, zeměpis, přírodověda atd.⁶⁶), měl ještě dva roky po otevření na starosti jen Underwood. Ten se už tehdy svěřil svému příteli H. B. Hulbertovi⁶⁷, že by chtěl v Koreji jednou založit vysokou školu a teologický seminář.⁶⁸

Jednoho dne byl do sirotčince přiveden pohublý čtyřletý chlapec, kterému říkali „Pon Ga-be“. Jeho otec, vysoký úředník, byl z politických důvodů ve vyhnanství, matka mu náhle zemřela a strýcové byli v těžké

⁶³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 44.

⁶⁴ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön*, vol. 2. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991, str. 10.

⁶⁵ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

⁶⁶ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön*, vol. 2. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwon 1991, str. 10.

⁶⁷ 1863 – 1949, Američan, metodistický misionář, žurnalista, politický aktivista za nezávislost Koreje a blízký přítel krále Kodžonga.

⁶⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 44, 45.

životní situaci, a tak, v naději, že se o něj nebudou muset starat, odvedli tohoto chlapce do nově otevřeného sirotčince.⁶⁹

Bohužel, vzhledem k chlapcovu věku bylo velmi obtížné se o něj v sirotčinci postarat, a tak byl záhy poslán zpět příbuzným. Nedlouho nato se Underwoodovi donesly zprávy o tom, že dítě je vážně nemocné a zanedbávané. Ačkoliv tou dobou nebyl sám zdravý, vydal se Horace za chlapcem.

Podle slov Underwood manželky našel Underwood chlapce „...umírajícího hlady, zběsile kvílejícího, snažícího se strhat a sníst tapety ze zdi. Přes protesty lékařů a ostatních misionářů, kteří věřili, že to dítě jistě zemře a že Američané budou obviňováni z jeho smrti,⁷⁰ si ho Underwood vzal k sobě domů a vyléčil ho.

Chlapec se velmi rychle naučil anglicky a časem se z něj stal jeden z neaktivnějších a nejuznávanějších korejských členů křesťanské komunity – učil ve škole, angažoval se v církevních záležitostech, léta zastával funkci Underwoodova tajemníka.⁷¹

Jeho křesťanské jméno bylo Johann, daleko známější byl ale pod svým dalším jménem Kim Kju-sik (김규식; 金圭植, 1881 – 1950), pod kterým vešel do historie jako jeden z hlavních představitelů korejské prozatímní vlády v Šanghaji.

Jakmile Underwood trochu ovládal jazyk, chodíval na veřejná místa, kde se posadil pod nějaký strom nebo poblíž léčivého pramene; někde, kde bylo hodně lidí, otevřel Bibli a začal číst. Když se shromáždilo několik lidí, kteří se Horace začali vyptávat, pokoušel se jim vysvětlit, co je to za knihu a vše, co s ní souvisí.⁷²

Časem se tato shromáždění konala ve větších ulicích, na vesnicích a v centrech, která byla postupně otevírána. Jelikož v Koreji neexistovala

⁶⁹ Underwood, Lillias H.: *With Tommy Tompkins in Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1905, str. 62.

⁷⁰ Underwood, Lillias H.: *With Tommy Tompkins in Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1905, str. 62, 63.

⁷¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 46.

⁷² Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 106, 107.

žádná divadla ani přednáškové haly a Korejci nebyli zvyklí se shromažďovat ve větším počtu, soustřeďoval se Underwood spíše na přímý kontakt s lidmi v jejich přijímacích místnostech⁷³.⁷⁴

Po roce života v Koreji dokázal Underwood kázat v hovorové korejštině a začal s publikováním jednoduchých traktátů.⁷⁵ Právě skrze traktáty Underwood nejčastěji učil angličtinu a s ní i křesťanství.

Asi po roce od svého příjezdu do Koreje Underwood spolu s H. G. Appenzellerem vydal provizorní překlad Markova evangelia, na kterém společně pracovali. Underwood chtěl mít co nejdříve zařízený překlad, publikaci a distribuci celé Bible, a tak, jakmile to bylo možné, založil Výbor pro překlad Bible. Ten byl složený ze zástupců všech denominací.

Tento výbor řídil překlady prostřednictvím Rady překladatelů, která jím byla i volena, a řídil tisk a náklady (počet výtisků) za podpory zástupců Sdružení pro Bibli. Underwood zkontaktoval domovské spolky a jejich zástupci byli brzy k dispozici.⁷⁶

Založení tohoto výboru Underwoodovi navrhl Dr. Hepburn v roce 1887, když byl Underwood v Japonsku dohlížet na tisk svého Markova evangelia. Underwood ho založil neprodleně po návratu do Koreje. Prvními členy Rady překladatelů byl Underwood, H. G. Appenzeller a Dr. Scranton. Underwood byl po celý život jejím předsedou a byl také jediný, který, až na nucenou dovolenou, v ní působil nepřetržitě až do své smrti. Ostatní misionáři se v radě obměňovali.⁷⁷

Appenzeller se při cestě na zasedání rady v roce 1902 utopil a Underwood, který pokládal překlad Bible jako jeden ze svých

⁷³ Korejsky sarangbang (사랑방).

⁷⁴ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 107.

⁷⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 46.

⁷⁶ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 121.

⁷⁷ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 121.

nejdůležitějších úkolů, její překlad v létě roku 1915, kdy byl opakovaně nemocný, natolik vyčerpal, že už se nikdy úplně neuzdravil.⁷⁸

Underwood věřil, že „*Bible v ruce lidí dokáže kázat nejlépe*“⁷⁹. Z tohoto důvodu na svých cestách po venkově rozdával a prodával tolik výtisků, kolik mohl, soustředoval se na řízení korejských podomních roznašečů, na ženy, a inspiroval je svou vlastní energičností.

Od bývalých spolupracovníků nebo studentů čas od času přicházely dopisy popisující Underwoodovy dobré vlastnosti. Jeden takový (od studenta, kterého Underwood učil 2 roky) bych ráda citovala: „*Říkali jsme mu 불 동아리 (Pul Tongari)⁸⁰ a 높은 날개 (Nolbŭn Nalgŏ)⁸¹, protože jeho působení zahrnovalo tolik činností. Během těch dvou let se nestalo, že bych ho kdy viděl ve špatné náladě, smutného nebo rozčileného.*“⁸²

Underwood byl mezi obyčejnými lidmi velice oblíbený, mimo jiné i proto, že se staral o nemocné v době epidemií, což nebylo v Koreji té doby obvyklé. Navíc měl velmi silný pečovatelský instinkt, kdy dopředu vytušil, co si pacient žádá. Kdokoliv byl jednou Underwoodem léčen, vždy preferoval jeho přítomnost u svého lože, když mu bylo nejhůř. Někdy ho dokonce v horečkách s druhými srovnávali, a to i v jejich přítomnosti.

V té době se v Koreji často vyskytovaly epidemie pravých neštovic. Měly je hlavně malé děti, a rodičům se radilo „nepočítat své rodiny“, dokud je neprodělají. Cizinci působící v Koreji byli proti neštovicím naštěstí očkovaní, ale jednou se stalo, že do Koreje přijel mladík, který pracoval pro jeden americký časopis a nebyl očkovaný a který onemocněl právě pravými neštovicemi, a to jejich nejhorší formou, která je skoro vždy

⁷⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 47.

⁷⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 48.

⁸⁰ Angl. „Bundle of fire“ – Plamen ohně.

⁸¹ Angl. „Wide wings“ – Široká křídla.

⁸² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 48.

smrtná. Underwood se jako jediný přihlásil, že se o nemocného bude starat. Mladík bohužel zemřel.⁸³

V knize *Underwood of Korea* si můžeme přečíst příběh o Underwoodově pokřtění prvního korejského konvertity, pana No: „*Byl to korejský džentlmen, který se velmi zajímal o cizí země a zvláště o jejich náboženství, o kterém četl, že je děsivé. Měl strach a styděl se někomu říct, že se o toto náboženství zajímá, (...) a tak předstíral, že Dr. Allena učí korejsky a sám se učil anglicky, čekaje na vhodnou příležitost. Když jednoho dne uviděl na stole ve studovně ležet Lukášovo a Matoušovo evangelium, schoval je do svých velkých rukávů a bez výčitek svědomí spěchal domů, (...) kde se jal prostudovat tuto údajně zakázanou literaturu. Ta ho brzy svým půvabem tak upoutala, (...) že četl celou noc a ráno už byl skálopevně přesvědčen, že je to doopravdy Boží slovo a byl ochoten pro něj riskovat svůj život, a tak ve studovně pana Underwooda otevřeně řekl, že je to 'dobrá a velká' víra, ve které touží žít a zemřít.*“⁸⁴ Pan No byl pokřtěn 11. července 1886.

Pro Underwooda a ostatní to byl zlomový okamžik, den, kdy „*začalo v temné Koreji svítat*“⁸⁵. Byli si jistí, že za tímto mužem budou následovat další.

Jelikož někteří misionáři, vzhledem k tomu, že v Koreji působili teprve něco málo přes rok a běžné bylo, že první křty se konaly tak po deseti letech práce v dané oblasti, byli zatím proti přijímání Korejců mezi křesťany, takovéto události probíhaly v tajnosti.

obr. 3⁸⁶

⁸³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 56.

⁸⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 53, 54.

⁸⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 54.

⁸⁶ Underwoodův první korejský konvertita; Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908.

Příběh jiných tří konvertitů je zapsán v Underwoodově knize „*The Call of Korea*“.

V roce 1873 se v Mandžusku působící skotští misionáři John Ross a James McIntyre setkali s několika Korejci, mezi nimiž byl i jistý pan Sō Sang-njun (서상륜; 徐相崙)⁸⁷, a vyložili jim Bibli. Tito Korejci konvertovali ke křesťanství a šířili ho dál. Sō Sang-njun se po nějaké době vrátil do Koreje a usadil se ve vesnici Sollä⁸⁸, kde obrátil na víru některé ze svých sousedů.

Na sklonku roku 1886 navštívil Sō Sang-njun Underwooda přímo v jeho domě. Přinesl s sebou dopis od J. Rosse a požádal ho, aby s ním Underwood šel do Sollä a pokřtil několik křesťanů, kteří tam žijí.⁸⁹ To bylo v tu dobu bohužel nemožné, protože Underwood neměl ani čas, ani prostředky.

Na jaře roku 1887 Underwooda navštívilo několik lidí z této vesnice, kteří žádali o křest. Jejich žádost byla přezkoumána misíí, a protože bylo zjištěno, že jsou věřící několik let a dokázali svou víru obhájit, bylo rozhodnuto o jejich přijetí do církve.⁹⁰ Tři lidé z vesnice Sollä byli pokřtěni v září 1887.⁹¹

obr. 4⁹²

27. září 1887 Underwood založil první presbyteriánský církevní spolek v Koreji Čöngdong⁹³, který se scházel u Underwood doma. Spolek měl v té době 14 členů, 13 z nich bylo přivedeno ke křesťanství výše

⁸⁷ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön*, vol. 4. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991, str. 420.

⁸⁸ Vesnice v provincii Jižní Hwanghä, v dnešní KLLDR.

⁸⁹ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 107, 108.

⁹⁰ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 136, 137.

⁹¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 62.

⁹² Sō Sang-njun, první korejský pastor; Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908.

⁹³ Korejsky 정동.

zmiňovaným Sŏ Sang-njunem.⁹⁴ Spolek byl později přejmenován na Sämunan.

⁹⁴ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžŏn, vol. 11.* Sŏul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwŏn 1991, str. 622.

3.1. První pokusy o šíření vzdělanosti

V listopadu 1887 se Underwood vydal na první cestu po venkově, jejímž hlavním cílem, kromě prodeje knih, bylo navštívit právě Sollä. V plánu měl navštívit také Songdo⁹⁵, Pchjôngjang a Ůidžu u hranic s Čínou. Underwood byl vůbec první cizinec, který se na takovouto cestu vydal. V té době to bylo považováno za nebezpečné dobrodružství, ale o pár let později to byla mezi misionáři běžná praxe. Svou cestu absolvoval na koni.⁹⁶

Underwood předpokládal, že mezi vesničany nebude přijímán příliš vstřícně, ale opak byl pravdou. Kdekoliv se zastavil, lidé se k němu chovali jako k váženému hostu, ať už se zastavil jen kvůli odpočinku, nebo se chtěl zeptat na cestu.⁹⁷

Při zpáteční cestě mu v Pchjôngjangu došly peníze a kuň byl moc vyčerpaný na to, aby mohl pokračovat dál. Underwood byl tedy donucen požádat správce provincie o pomoc. Ukázalo se, že správcem byl muž, se kterým se Underwood už jednou setkal v Söulu. Ten ho přijal k sobě domů a na cestu poskytl tolik peněz, kolik potřeboval.⁹⁸

V dubnu 1888 se Underwood vydal na druhou cestu po venkově, tentokrát spolu s H. G. Appenzellerem, ale byli brzy povoláni zpět do Söulu. Jezuité si totiž ke stavbě své katedrály vybrali místo, které převyšovalo palác a navíc bylo blízko jedné svatyně. Pozemek koupili tajně skrze Korejce a přes protesty úřadů začali stavět.⁹⁹

To vedlo k tomu, že byl vydán edikt zakazující jakoukoliv formu šíření křesťanství. Underwood a H. G. Appenzeller byli neprodleně odvoláni a veškeré náboženské činnosti ve školách zastaveny. Oba misionáři byli

⁹⁵ Dnešní Käsöng.

⁹⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 62, 63.

⁹⁷ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 137.

⁹⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 63.

⁹⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 70.

svým odvoláním popuzeni, protože měli zato, že edikt byl určen pouze jezuitům a oni jsou jen zbytečně zdržováni od důležité práce.

Ostatní z komunity cizinců to ale viděli jinak. Podle slov L. H. Underwoodové byli někteří ze členů komunity zrovna „*v jednom ze svých hysterických záchvatů, do kterých obvykle upadali při sebemenším náznaku něčeho neobvyklého.*“¹⁰⁰

Někteří dokonce tvrdili, že za všechny tyto problémy může právě cesta těchto dvou misionářů na venkov a že misionáři by se měli soustředit pouze na lékařskou a vzdělávací činnost a zbytečně neriskovat. Všichni totiž měli v paměti podobné případy z Číny, kdy kvůli podobným incidentům docházelo k masakrům.

Všichni misionáři, až na Underwooda a Appenzellera, uposlechli nařízení a pozastavili veškerou náboženskou činnost. Underwood a Appenzeller oproti tomu začali ve svých školách a domech konat bohoslužby, zpívaje chvalozpěvy tak, že „*byli slyšet na míle daleko*“¹⁰¹.

Sama L. H. Underwoodová, tehdy ještě svobodná žena, jejich konání plně podporovala, ale zároveň si uvědomovala, že kdyby kdokoliv chtěl, mohl je udat, a že nebýt jejich dobrých vztahů s dvorem, možná už by se tak i bylo stalo.¹⁰²

Jen pár dní po návratu z Pchjōngjangu Underwooda formálně navštívilo několik členů korejské vlády s prosbou, aby se ujal vedení státní školy, protože američtí učitelé, kteří v ní dosud učili, byli nespokojeni a podali výpověď. Nabízeli Horacovi úplnou kontrolu nad celou školou a jakkoli vysoký plat by si řekl.

Underwood jim odpověděl, že pokud nebude moci vyučovat náboženství, ztrácí pro něj tato nabídka jakýkoli smysl, na což mu bylo odpovězeno, že se jeho žádosti vyhovuje a že žádají rychlou odpověď.¹⁰³

¹⁰⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 70.

¹⁰¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 71.

¹⁰² Viz kapitola 6.

¹⁰³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 72.

Underwood si vzal pár dní na rozmyšlenou. Měl obavy, že pokud by nabídku přijal, mohlo by se stát, že by byl v zahlcení novými povinnostmi nucen vystoupit z misie a zanechat evangelistické a překladatelské práce, aby tuto novou práci mohl vykonávat zodpovědně. Také ho napadlo, že kdyby nabídku nepřijal, původním učitelům (jeho přátelům) by mohly být navrhnuty vyšší platy a širší pravomoce (což se ukázalo jako pravda), a tak, v zájmu své práce, misie i přátel nabídku nakonec odmítl.¹⁰⁴

V roce 1888 Underwood navrhl založit Korejskou společnost pro náboženské texty¹⁰⁵. Na stejnojmenné společnosti v Torontu, New Yorku a Londýně podal žádosti o finanční výpomoc. Všechny souhlasily s udělením dotace na okamžité zahájení publikování.

Korejská společnost pro náboženské texty byla o rok později zřízena pod místní správou, s pravidelnými příspěvky od jmenovaných společností. Underwood zastával funkci jednatele. Žádná z funkcí samozřejmě nebyla placená a společnost dlouhou dobu neměla ani vlastní budovu. Misionáři ji financovali ze svého, a tak rostla spolu s tím, jak se rozrůstala křesťanská komunita.¹⁰⁶

Na jaře 1888, v době, kdy byl Underwood na své druhé cestě po venkově, přijela do Koreje jeho budoucí manželka, lékařka Lillias Stirling Hortonová, také z presbyteriánské misie. Byli s Underwoodem zasnoubeni téhož roku na podzim.¹⁰⁷

Ve své knize *Underwood of Korea* Lillias zmiňuje, že Horace Underwood už jednou zasnoubený byl, a to krátce před svým odjezdem do Koreje. Jeho snoubenka odmítla jet s ním, a tak se zasnoubení zrušilo.

Horace a Lillias byli oddáni 13. března 1889. Obdrželi dary od královské rodiny a několik představitelů dvora se obřadu i zúčastnilo.

¹⁰⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 72.

¹⁰⁵ Korean Religious Tract Society.

¹⁰⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 46.

¹⁰⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 80.

Novomanželé se rozhodli spojit líbánky s další cestou po venkově, od čehož byli ostatními misionáři zrazováni. Ti byli zejména proti tomu, aby se na takovouto cestu vydala žena. Protože ale Underwood už absolvoval dvě podobné cesty a měl pouze dobré zkušenosti, ani on, ani jeho manželka strach neměli.¹⁰⁸

Od korejské vlády dostali oba misionáři zvláštní pas, ve kterém bylo uvedeno, že cokoliv budou potřebovat, ať už by to byly peníze, ubytování nebo poníci - nosiči zavazadel, jim místní úředníci poskytnou, a vše bude placeno po návratu do Söulu.

Tato cesta neproběhla tak hladce, jako dvě předešlé. V knize „*Fifteen Years Among the Top-Knots*“ Lillias Underwoodová dokonce popisuje incident, který je málem stál život, když byli v jedné vesnici napadeni skupinou zlodějů. Nakonec vše dopadlo dobře.

Poslední místo, kde se výprava zastavila, bylo Ůidžu blízko hranic s Mandžuskem, kde se nějakou dobu zdrželi. Underwood přešel hranice a v Mandžusku pokřtil asi 30 Korejců, kteří na tuto událost čekali více než rok – kvůli nedostatku misionářů a epidemiím v Söulu se Underwood na toto místo nemohl vydat dřív. Měl zakázáno křtít na korejské půdě, a tak to vyřešil tímto způsobem.¹⁰⁹

Z těchto „líbánek“ se Underwood s manželkou vrátili po dvou měsících. Prodali všechny knihy, rozdali všechny traktáty i léky, ošetřili přes šest set pacientů a ušli¹¹⁰ přes tisíc mil¹¹¹.¹¹²

¹⁰⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 82.

¹⁰⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 90.

¹¹⁰ Horace Underwood pěšky a jeho manželka nesená v křesle.

¹¹¹ Anglických.

¹¹² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 92.

3.2. Publikační činnost

Od návratu z výpravy Underwood intenzivně pracoval na svém slovníku¹¹³ a přes léto, které i s manželkou trávili v letním domě u řeky Hangang, který jim zapůjčil král, Horacovi tu a tam pomáhali Hulbert a Gale.¹¹⁴

Na podzim 1889 už byl hotový nejen slovník, ale i gramatika¹¹⁵. Underwood chtěl obojí vydat co nejdříve, protože na cestě do Koreje byli další misionáři, pro které by obě publikace byly velkou pomocí.

Vydání obou knih mu nakonec bylo povoleno. Na jejich vytisknutí musel ale odjet do Japonska, kde musel dohlédnout jak na výrobu razidel pro korejské písmo, tak na korekturu, jelikož to nikdo jiný udělat nemohl.

Někteří členové misie byli velmi skeptičtí k tomu, že by takto mladý misionář byl schopen po čtyřech letech práce vytvořit slovník a učebnici jazyka na takové úrovni, aby se na ně dalo spoléhat, ale když výslednou práci viděli, pochyby byly tytam.¹¹⁶

Učebnice byla široce využívána nepřetržitě do roku 1914, kdy Underwood za pomoci svého syna učebnici revidoval.

Underwood do Japonska odjel s manželkou v říjnu 1889, knihy byly dokončeny 26. dubna 1890. Po dobu pobytu v Japonsku bydleli u misionáře J. Ballagha a jeho ženy.¹¹⁷

Underwood využil volného času k evangelické práci mezi anglicky mluvícími cizinci a námořníky a navštívil místní nemocnice. V květnu se oba vrátili zpět do Koreje.

¹¹³ Již zmíněno v kapitole 3.

¹¹⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 94.

¹¹⁵ Učebnice mluvené korejštiny *An Introduction to the Korean Spoken Language*.

¹¹⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 95.

¹¹⁷ v Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904, str. 95.

Nedlouho po návratu z Japonska navštívili korejskou presbyteriánskou misii manželé Neviusovi z misie v Číně. Doktor Nevius¹¹⁸ byl zkušený misionář, jehož metody, známé jako „Neviusovy metody“, velice dobře vyhovovaly potřebám korejské misie, a tak byly přijaty.

Jedná se o několik zásad, které mají usnadnit misionářům jejich práci. Jde o to, že každý má vyslyšet své „volání“, a to jako služebník boží následovat a šířit tak křesťanství. Co se týče vedení kostela, má být jejich podpora jen do té míry, aby původní obyvatelstvo bylo schopno správu samo převzít. Vlastní budova kostela by měla být pokud možno ve stylu místní architektury.¹¹⁹

Underwooda také na jaře 1890 navštívila delegace ze Sollä s prosbou, zda by misie nemohla vesnici poskytnout nějaké peníze, aby si mohli postavit kostel. Underwood jim odpověděl, že si kostel mohou postavit sami, že mají „*spoustu stromů, kamenů a slámy jako materiál*“¹²⁰ a že mu mají říci, kdy budou připraveni, aby jim „*pomohl porážet stromy*“¹²¹.

Zklamání se vrátili zpět do vesnice, ale kostel nakonec postavili.¹²²

V létě roku 1890 zemřel v Koreji první misionář, Dr. Heron¹²³, a vyvstala otázka možného zřízení hřbitova pro cizince. Korejská vláda sice měla povinnost poskytnout vyhovující pozemek, ale jakýkoliv misionářům nabídla, odmítla jim ho prodat. Misionáři dokonce uvažovali o pohřbení Heronova těla na některém ze svých pozemků.¹²⁴ Když se to vládě doneslo, nakonec nabídla k prodeji pozemek asi pět mil vzdálený od Söulu.¹²⁵

¹¹⁸ John Livingston Nevius (1829 – 1893), americký protestantský misionář v Číně.

¹¹⁹ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 109, 110.

¹²⁰ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 109.

¹²¹ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 109.

¹²² Více v kapitole 5.

¹²³ Zemřel na úplavici.

¹²⁴ Podle korejských zvyklostí se nesmělo pohřbívat uvnitř městských hradeb.

¹²⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 101, 102.

Hřbitov, který dnes nese jméno Janghwadžin (양화진), je nyní vzhledem k velkému územnímu rozmachu Söulu součástí města.¹²⁶

¹²⁶ Hřbitov se nachází ve čtvrti Mapchogu v západní části města.

4. Zpět do USA

6. září 1890 se narodil první a jediný syn manželů Underwoodových, Horace Horton Underwood. Lillias Underwoodová ve své knize *Underwood of Korea* popisuje, že se manžel o ni i o novorozence pečlivě staral a plně jim nahrazoval péči ošetřovatelky, kterou by v Koreji v té době stejně nesehnali.¹²⁷

Krátce po porodu se u Lillias Underwoodové projevila revmatická horečka¹²⁸. V rámci její léčby se Underwoodovi na radu lékařů vydali lodí do Číny, aby se ukázalo, co dokáže s nemocí udělat mořský vzduch. To na nějakou dobu pomohlo, ale v březnu 1891 byl už stav paní Underwoodové natolik vážný, že se lékaři shodli, že „*jediným možným lékem je plavba do Ameriky*“.¹²⁹

Horace Underwood byl tou dobou s jedním novým misionářem, panem Bairdem, v Pusanu, kde vybírali místo pro založení dalšího působiště misie. Manželka s dítětem zůstali v Söulu, kvůli nemoci Lillias Underwoodové bydleli u misionářů Bunkerových, kteří se o ně starali.

Když se Underwood vrátil zpět, rozhodli se, že se na nějakou dobu všichni tři vrátí do Ameriky. Lékaři tvrdili, že se paní Underwoodová možná nebude moci nikdy vrátit zpět, protože korejské podnebí nemoc zhoršuje, někteří dokonce nevěřili, že přežije cestu do Japonska.

Underwood takovýmto předpovědím, ostatně jako pokaždé, nevěřil. Svě věci uložil, aby je mohl po návratu do Koreje znovu používat, a rodina se vydala na cestu.¹³⁰

¹²⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 102.

¹²⁸ Zánětlivé onemocnění, které se rozvíjí po neléčené nebo špatně léčené streptokokové angíně a postihuje srdce, nervový systém, klouby a kůži. Léčí se antibiotiky, při neúplném vyléčení se v intervalu přibližně pěti let vrací.

¹²⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 105.

¹³⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 106.

Již v Jokohamě je zastihla zpráva o náhlé smrti Horacova bratra Freda. Celá Horacova rodina se před nějakou dobou přestěhovala z New Durhamu do Brooklynu, kde John Thomas Underwood, nejstarší z bratrů, vedl firmu po otci, která se tehdy ještě zabývala jen výrobou inkoustu a inkoustových pásek. Horace se tedy s nemocnou ženou a dítětem vydal přes Pacifik a pak napříč americkým kontinentem až na jeho východní pobřeží.

Plavba přes Pacifik stavu paní Underwoodové velmi prospěla. Na západním pobřeží USA se nějakou dobu zdrželi; Underwood se setkal s kolegou z New Brunswického semináře, doktorem Eastonem, a při několika příležitostech promluvil o Koreji. Pak se vydali dál na cestu.¹³¹

Během této cesty na východ se často zastavovali, a tak, i když z Koreje vyrazili v březnu, do domu Underwoodova bratra dorazili v květnu 1891.

¹³¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 106.

4.1. Nábor nových sil a osvěta o Koreji

Jedna z prvních věcí, které Horace Underwood po návratu do Ameriky udělal, byla žádost u Presbyteriánské rady o další misionáře do Koreje. Ta mu odpověděla, že je zadlužená a že žádní lidé momentálně k dispozici nejsou, ale pokud by on sám sehnal dobrovolníky a peníze, rada by je velmi ráda jmenovala.

To Underwooda samozřejmě neodradilo – naopak, s chutí se dal do práce. Začal zaujatě vyprávět o Koreji, o jejím obyvatelstvu, které bylo tak přístupné a vnímavé, o tom, jak vřele křesťanství přijímali a jak se to odráželo na jejich práci, jak milovali Bibli a jak vroucně se modlili.

Po jedné takové poutavé řeči, jen pár týdnů po příjezdu, mu jeho bratr slíbil, že pokud Underwood sežene 6 dobrovolníků, peníze na jejich platy bude poskytovat on.

Underwood se tedy jal pokračovat ve vyprávění o Koreji a o příležitosti pracovat tam, kde mohl – v kostelech, na univerzitách, teologických seminářích, na křesťanských a studentských setkáních, a to ve státech New Jersey, Virginia a Severní Karolína, které projel.¹³² Všude vzbudil o Koreu velký zájem a po nějaké době opravdu našel pro Koreu 6 lidí.¹³³

Když byl Underwood pozván na valné shromáždění presbyteriánů do Portlandu v Oregonu, aby tam dvacet minut o Koreji mluvil, pobouřilo ho to. Za dvacet minut to přece stihnout nemohl! Nakonec se ale rozhodl, že pokud mu Rada domluví, že se cestou do Portlandu bude moci zastavit v každém větším centru, aby mohl i tam o Koreji promluvit, půjde.

To mu bylo přislíbeno, a tak vyrazil na cestu. Všude, kde se zastavoval, vyprávěl o Koreji a cestoval jen v noci, aby toho stihl co nejvíce.

¹³² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 109.

¹³³ Viz níže.

Když dorazil na shromáždění a přišel na řadu, bylo mu sděleno, že nakonec může mluvit jen deset minut. Byl zklamaný, ale řekl, co mohl.

Po shromáždění navštívil setkání žen, které mu sdělilo, že poskytnete plat jedné ženě, která by do Koreje chtěla jet, a později toho dne se mu na toto místo jedna mladá žena přihlásila. Nakonec tedy tato cesta přinesla své ovoce.¹³⁴

Během svých promluv o Koreji nikdy nevezal peníze, které by byly určeny přímo pro něj – vždy přijímal jen dary pro misii.¹³⁵

Jak postupem času budil v lidech stále větší a větší zájem o Koreu a zahraniční misie vůbec, lidé začali jemu a Presbyteriánské radě posílat peníze. Jeden zámožný muž Underwoodovi dokonce napsal dopis, ve kterém mu děkoval, že pro něj zahraniční misie objevil, a že se od té chvíle stává pravidelným přispěvatelem.¹³⁶

Underwood také dostal pozvání do Kanady, aby promluvil na shromáždění studentů – dobrovolníků. Zde se setkal s doktorem Oliverem R. Avisonem¹³⁷, který o Koreu projevil zájem a nakonec se stal jedním ze zmiňovaných šesti nových misionářů pro Koreu.

V létě 1891 udělila Newyorská univerzita Horacovi titul doktor bohosloví¹³⁸. Pro Underwooda byla velká čest, že tento titul dostává tak brzy, skoro ještě na začátku kariéry.¹³⁹

Během svého pobytu v Americe dostal Underwood tři pracovní nabídky. Jedna z nich pocházela přímo od jeho bratra Johna a byla to

¹³⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 108.

¹³⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 112.

¹³⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 113.

¹³⁷ (1860 – 1956), Kanadčan, lékař a učitel, zasvětil svůj život vývoji moderní medicíny v Koreji, mj. pomohl založit nemocnici a lékařskou fakultu Severance, Horacův blízký přítel a spolupracovník.

¹³⁸ Angl. Doctor of Divinity, zkratka D. D., v USA se většinou uděluje jako čestný titul.

¹³⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 114.

nabídka partnerství ve vedení jeho podniku. Jako kompenzaci za ztrátu jeho osoby misii nabízel jeho bratr financování několika nových misionářů, kteří by do Koreje jeli místo něj.

Další nabídka se týkala vedení jednoho z největších a nejbohatších kostelů v Brooklynu a ta poslední byla pracovat jako ředitel jedné dívčí vysoké školy.¹⁴⁰

Underwood všechny tři nabídky pečlivě zvážil, ale cítil, že jeho místo je v Koreji a že už je, co se týče své životní dráhy, vlastně rozhodnutý dávno.

¹⁴⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 115.

5. Opět v Koreji

Zkonzultovali tedy s jedním lékařem, co by měli udělat pro to, aby Lillias Underwoodová mohla v Koreji žít i se svou nemocí. Doktor jim řekl, že pokud udrží dům suchý a čistý, není se čeho obávat. Underwoodův bratr jim tedy dal peníze na to, aby si mohli pod domem vykopat sklep, postavit novou střechu a koupelny, zavést v domě teplou vodu a zařídit ústřední topení.¹⁴¹

Jelikož v Koreji nebyl žádný instalatér, Underwood všechnu instalátérskou práci odvedl sám, což bylo obdivuhodné.

Underwood s manželkou a synem navštívili i rodinu Lillias Underwoodové a pak se vydali na cestu zpět do Koreje, tentokrát přes Evropu, kde se Horace znovu setkal se svým příbuzenstvem a kde měl v několika kostelech proslovy o Koreji.

Jedna jeho sestřenice, slečna Redpathová, se vydala do Koreje s nimi, aby rodině pomohla se staráním se o syna a v případě potřeby i o nemocnou paní Underwoodovou.¹⁴²

Dále pokračovali, s malou zastávkou v Izraeli, přes Rudé moře a Indický oceán až do Koreje, kam dorazili na jaře roku 1893.¹⁴³

Všichni misionáři byli návratem Underwoodových velmi mile překvapeni. Underwood byl zase, podle slov jeho manželky, „*rád, že znovu vidí bílé oděné Korejce a že vidí nové misionáře.*“¹⁴⁴

Protože museli Underwoodovi nechat přestavět celý dům, bydlela rodina nějakou dobu opět u misionářů Bunkerových. Letní měsíce pak

¹⁴¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 116.

¹⁴² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 118.

¹⁴³ Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904, str. 102.

¹⁴⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 120.

trávili v Čemulpchu, blízko moře, protože malý Horace byl těžce nemocný a mořský vzduch mu pomáhal.

Celé léto se neslo v duchu strachu o dítě, které bylo podle slov jeho matky několikrát „*na prahu smrti*“.¹⁴⁵

Underwood s rodinou v létě trávil jen víkendy, protože musel dohlížet na opravy domu a také měl spoustu práce. Ještě před odjezdem do Ameriky začal totiž překládat do korejštiny zpěvník, určený k používání v obou misiích¹⁴⁶, a nechal ho ostatním misionářům ve víře, že ho kolegové dopřekládají, ale nestalo se tak. Dal se tedy do dokončení a oprav překladů.

Jelikož spousta překladů byla zhotovena neznámo kým a ostatní překladatelé byli buď mimo město nebo působili na venkově a konzultace s nimi by stála drahocenný čas, rozhodl se Underwood všechny překlady dopracovat sám, protože, jak věřil, překladatelům nešlo o autorství, ale o to mít co nejdříve knihu přeloženou, aby se mohla v obou denominacích brzy používat.

Jeho bratr se uvolil financovat náklady na publikaci knihy, a tak Underwood pracoval celé léto, aby mohl na podzim knihu vydat a překvapit tak všechny ostatní misionáře na výročním shromáždění misie, které se konalo na podzim. Nikomu totiž o svém záměru neřekl.¹⁴⁷

Když ale kolegům a korejským učencům ukázal korekturní výtisk, setkal se s kritikou a odporem, a to nejen kvůli způsobu, jakým dokončil překlady, ale i kvůli termínu, který zvolil pro Boha. Ve zpěvech totiž použil pouze jména „Jehova“ (여호와) a „Otec“ (성부; 聖父) a úplně vypustil termín „Hananim“ (하나님)¹⁴⁸, který většina ostatních misionářů preferovala. V neposlední řadě ostatním vadilo, že Horace knihu vydal, aniž by to s někým konzultoval.¹⁴⁹

¹⁴⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 121.

¹⁴⁶ Presbyteriánské a metodistické.

¹⁴⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 123.

¹⁴⁸ Korejský výraz pro nejvyšší božstvo používaný i v původních korejských náboženstvích.

¹⁴⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 123.

Následkem toho byla kniha misií odmítnuta. Ať se Underwood snažil jakkoliv obhájit svou práci a důvody, které ho vedly ke krokům, které učinil, misie se rozhodla, že knihu nepřijme a pro překlad zpěvníku jmenovala nový výbor.¹⁵⁰

Underwood byl celou situací zklamán, ale jelikož v jeho povaze nebylo zůstat dlouho zarmoucený, vymyslel pro svou knihu uplatnění. Věřil totiž, že by práce vynaložená na tuto knihu neměla přijít úplně v niče.

Nechal vytisknout jedno vydání, které několik let používal on sám, Jižní presbyteriánská misie¹⁵¹ a někteří metodisté, jmenovitě doktor Avison a pan Moore, kteří jako jediní Underwooda podpořili před misií, když se jednalo o přijetí knihy. Kniha vyšla pod názvem Čchanjangga (찬양가).¹⁵²

Jakmile vyšel nový zpěvník, který byl misií schválen, Underwood ten svůj přestal publikovat.¹⁵³

Jedním z největších problémů překladů, jak jsem již zmínila, bylo určit vhodný termín pro Boha. Nebyl to samozřejmě problém jen v Koreji, ale i v Japonsku a Číně.

Místní lidé měli určitá jména pro svá nejvyšší božstva, a část misionářů, mezi které patřil i Underwood, měla za to, že používání takového jména pro Boha by mohlo být zavádějící. Místní lidé byli totiž zvyklí uctívat bohů více, a hlavním cílem křesťanských misionářů bylo obrátit všechny na víru v pouze jednoho Boha.

Proto se misionáři snažili nalézt nějaký termín, který by měl význam pouze jediného Boha; samotné slovo Bůh je totiž také termín.

Všichni misionáři v Japonsku, římskokatolíci a někteří protestantští misionáři v Číně a anglikáni a římští katolíci v Koreji se rozhodli

¹⁵⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 123.

¹⁵¹ Nově vzniklá misie v Pusanu, na jejímž vzniku se Horace podílel.

¹⁵² *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 21*. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991, str. 611.

¹⁵³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 124.

nepoužívat pro Boha jména z původních místních náboženství¹⁵⁴ a vybrali si obecné termíny.¹⁵⁵

Zastánci termínu Hananim v Koreji argumentovali tím, že sami Korejci si pod tímto termínem představují nejvyššího boha, kterého už uctívají, a že jim jen stačí vysvětlit, že právě on je ten jediný Bůh, kterého musí ctít a všechny ostatní bohy ignorovat.

To se Underwoodovi zdálo být trochu jako zneuctění Boha jako takového, ale protože termín Hananim používala většina misionářů, chtě nechtě se musel přizpůsobit, chtěl-li zůstat v misii.

Později se dostal ke starým dokumentům popisujícím původní korejská náboženství a zjistil, že v dávných časech, když byl v Koreji uctíván jen jeden bůh, byl nazýván Hananim. Byl to tedy původně termín pro jediného Boha.¹⁵⁶

Ve světle tohoto zjištění začal Underwood s klidným svědomím používat pro Boha termín Hananim. Tento termín se používá dodnes.

Rodina se přestěhovala do svého domu, který ještě nebyl úplně dokončený, na podzim roku 1893.

Krátce nato Underwooda navštívil kanadský misionář reverend McKenzie, který právě připlul do Koreje. Nebyl členem žádné denominace, ale měl své sponzory. Nějakou dobu se zdržel v Söulu, a pak se s průvodním dopisem od Underwooda vydal do Sollä, kde zamýšlel naučit se jazyk a žít mezi obyčejnými lidmi.

Na ty měl obrovský vliv. Během několika měsíců byla celá vesnice věřící a vesničané dokonce, bez jakékoliv cizí pomoci, v roce 1895 postavili první čistě korejský kostel v Koreji.¹⁵⁷

¹⁵⁴ V Koreji šlo o již zmiňovaný termín Hananim. Italský jezuitský misionář v Číně Matteo Ricci pak používal termín Čchöngdžu.

¹⁵⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 126.

¹⁵⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 126.

¹⁵⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 129.

Reverend McKenzie poté poslal pro Underwooda, aby kostel zasvětil, ale než k tomu došlo, McKenzie onemocněl a zemřel. Britský konzulát požádal Underwooda, aby vypravil McKenziemu řádný pohřeb, zajistil jeho osobní věci a pokusil se zjistit příčinu smrti. Horace se tedy, ještě s jedním kolegou, okamžitě vydal na cestu.¹⁵⁸

Když dorazili do Sollä, zjistili, že reverend McKenzie zemřel náhle vlivem nějaké nemoci¹⁵⁹ a byl řádně pohřben nedaleko nově postaveného kostela, který byl postaven v korejském architektonickém stylu. Několik místních také požádalo Underwooda o křest.

obr. 5¹⁶⁰

Jelikož Underwood zasvěcoval kostel a křtil nové věřící ve stejný den, jako vedl vzpomínkovou bohoslužbu za reverenda McKenzieho, měl smíšené pocity. Byl nadšený z toho, co všechno McKenzie za tak krátkou dobu dokázal a z vývoje křesťanství vůbec, ale ztráta tak schopného a nadšeného člověka byla pro Underwooda velikou ranou.

Tento první korejský kostel byl zasvěcen 3. července 1895.¹⁶¹

Ačkoliv bylo působení reverenda McKenzieho v Koreji velmi krátké, položilo zde základy kanadského misionářství. Korejci ze Sollä napsali do Kanady dopis s prosbou o další misionáře, který Underwood přeložil a odeslal.

V roce 1898 byla v Koreji založena Kanadská presbyteriánská misie, mezi jejími prvními misionáři byl Dr. Grierson, který založení od začátku

¹⁵⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 129.

¹⁵⁹ Zdroje nemoc blíže nespecifikují.

¹⁶⁰ První korejský kostel v Sollä; Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908.

¹⁶¹ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 109.

podporoval. Underwood tyto misionáře osobně přivítal a pozval k sobě domů.¹⁶²

¹⁶² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 130.

6. Lékařská a osvětová činnost v péči

o nemocné

Ke konci roku 1893 Underwood koupil na kopci nedaleko Söulu pozemek s domkem za účelem vytvoření místa, kam by se mohli uchýlit nemocní, kteří byli vyhnáni z domova, a kde by se o ně mohli starat misionáři ze všech denominací.

Lillias Underwoodová popisuje celou situaci takto: „*V té době se běžně dali spatřit nemocní, kteří, mnohdy na prahu života a smrti, leželi na kraji cesty, někdy v jakémsi malém stanu z došků, jindy vystaveni spalujícímu letnímu horku nebo mrazivému zimnímu větru bez jakéhokoli úkrytu. Většinou šlo o služebnictvo nebo cizí lidi, které majitelé vyhodili ze svých domů na ulici, když se u nich projevila nakažlivá horečka, kterých se Korejci velmi bojí.*“¹⁶³

Underwood o tomto problému často mluvil a plánoval vybrat nějaké peníze, aby mohl koupit nebo nechat postavit vyhovující dům, do kterého by nemocné dávali. Během svého dvouletého pobytu v Americe pro misii získal slušnou sumu, a tak byla koupě takového místa jedna z jeho priorit hned, jak se do Koreje vrátil.¹⁶⁴

Underwood ošetřovnu nazval Přístřeší Fredericka Underwooda¹⁶⁵, na památku svého nedávno zesnulého bratra. Místo bylo několik let útočištěm pro mnoho nemocných, až nakonec úřady vzaly na vědomí, že cizinci se starají o jejich nemocné, kteří byli vyhnáni z domu, a tento bezcitný zvyk zakázaly.¹⁶⁶

Pacientů v ošetřovně sice ubylo, ale využití pro ni bylo vždy, jak popíšu níže.

¹⁶³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 130, 131.

¹⁶⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 131.

¹⁶⁵ The Frederick Underwood Shelter.

¹⁶⁶ Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908, str. 102.

Ve stejné době Underwoodovi pořídili ještě jeden pozemek, přímo v Söulu, a z peněz, které Underwood dostal od jedné newyorčanky, nechali postavit malou lékárnu, kterou na památku jejího jediného syna nazvali po něm - Lékárna Hughha O'Neilla.

Zde Lillias Underwoodová mnoho let vydávala léky a vedla hodiny čtení Bible pro ženy, pořádala se tu večerní setkání k modlitbám a vedla se tu nedělní škola pro chlapce z ulice.¹⁶⁷

V létě 1894 začala čínsko-japonská válka a všichni misionáři museli podle nařízení vlády po dobu války setrvat ve městě. To léto bylo obzvlášť horké a vlhké a mezi misionáři se rozšířila spousta nemocí.

Když Japonci zabrali palác, Söulané začali utíkat z města na venkov. Underwood ujišťoval rodinné služebnictvo a křesťany, že utíkat nebude a že nemá strach ani o sebe, ani o ně, a že při nich bude stát, ať se bude dít cokoli. Velkou většinu jich přesvědčil, aby zůstali ve městě – natolik mu věřili.¹⁶⁸

Reverend Junkin s rodinou, kteří žili za městem, strávili léto u Underwoodových. Jejich malý syn následkem horkého léta na podzim zemřel. Nebyl ale jedinou obětí. Během léta zemřelo také dítě misionářů Vintonových a Dr. Hall, který se po porážce čínských vojsk v Pchjôngjangu do tohoto města vydal a na podzim po návratu do Söulu zemřel na tyfovou horečku.¹⁶⁹

To léto promarodil i Underwood a jeho syn a polovina z téměř každé misionářské rodiny.

Během těch nejdusnějších a nejparnějších dnů se Underwoodovi uchýlovali do Přístřeší Fredericka Underwooda, kde měli postavený stan a kde se nepříznivé počasí dalo lépe snášet. Několik dní tam strávily i některé další misionářské rodiny. Underwood na tom byl zdravotně tak špatně, že tam musel být přenášen v krytých nosítkách.

¹⁶⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 131.

¹⁶⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 137.

¹⁶⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 137.

Následující léto už Underwoodovi trávili mimo město – Underwood dostal příležitost koupit pozemek na kopci u řeky Hangang, od Söulu vzdálený necelých pět mil. Koupil ho spolu s Dr. Avisonem a reverendem Millerem; každý si koupil třetinu a každý na něm postavil malý bungalov – letní dům.¹⁷⁰

V něm Underwood v létě pořádal nedělní bohoslužby, přijímal návštěvy a od brzkého rána překládal Bibli, aby se odpoledne mohl věnovat dětem, které brával k řece vykoupat a hrát si tam s nimi. Jeho manželka ve své knize *Underwood of Korea* zmiňuje, že v ty chvíle se z Underwooda stával malý kluk.

Večery většinou celé rodiny trávily na řece v loďkách, kde si vyprávěly příběhy a zpívaly.¹⁷¹

Underwood sice absolvoval pouze tři cesty po venkově, stále pro něj ale měly velký význam, jelikož pomocí nich mohli misionáři působit na lidi přímo, tím, že mluvili konkrétně k nim.

Čím déle v Koreji byl, tím více povinností měl, a tak některé záležitosti, mezi něž tyto cesty na venkov patřily, dostávali na starost korejsí zástupci a pomocníci. Ty mohl mít každý misionář pouze dva, alespoň co se týkalo těch placených misíí.

Pomocníci (většinou učitelé nebo zapálení křesťané) byli často placeni rýží, nebo jim byl pronajmut nějaký dům nebo pole. Nejlepší z nich absolvovali teologickou výuku a stali se z nich pastoři.

Underwood využíval služeb jak těchto pastorů a pomocníků, tak i dobrovolníků. Ti každý týden navštěvovali vesnice a rozšiřovali traktáty nebo kázali.¹⁷²

¹⁷⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 137, 138.

¹⁷¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 138.

¹⁷² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 140.

Také od metodistů převzal systém pravidelných setkání tříd, kde vyučovali korejští pastoři. Ti každý týden Underwooda informovali, jak probíhá nejen výuka, ale i cesty po venkově.

Ti, kteří měli rodiny a nemohli by si dovolit pracovat bez platu, byli podporováni například tak, že jim byl svěřen obchod s knihami, kde získávali určitá procenta z jejich prodeje, starali se o nějakou kapli nebo prodávali chinin.¹⁷³

Ten se v Koreji stal velmi žádaným zbožím, protože byl využíván k léčbě horeček, které zde byly velmi časté. Když se Underwoodovi doneslo, že se mezi lidmi prodává velmi nekvalitní chinin za vysoké ceny, rozhodl se s tím něco udělat. Dohodl se tedy s jednou velkou americkou drogistickou firmou a začal od ní odebírat chinin ve velkém a za velmi nízkou cenu.

Samozřejmě toho využil i k šíření křesťanství. Ke každému balení nechal připojit návod, který uživatele informoval, že chinin je „*dobrý pro určité nemoci těla, ale nedokáže vyléčit nemoci duše*“¹⁷⁴. Následovalo několik vět o křesťanském životě a pobídka k vyhledání misionáře, kostela a přečtení Bible.

Tento chinin byl pak svěřen důvěryhodným pomocníkům, kteří ho roznášeli a měli určité procento z prodeje. Současně s chininem měli prodávat knihy a traktáty.

Netrvalo dlouho a prodeje dosahovaly takových rozměrů, že to budilo pozornost u obchodníků. Někteří z Underwoodových pomocníků přičichli k penězům a mnohem více než bohulibá činnost je začaly zajímat jejich vlastní zisky. Navíc celá záležitost Horace čím dál více zaměstnávala, takže asi po roce se rozhodl, že s touto činností skončí.

Na jaře 1895 se církevní spolek Sämunan, který Underwood stále vedl, rozrostl natolik, že potřeboval větší budovu. Členové spolku byli

¹⁷³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 140.

¹⁷⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 141.

povětšinou učitelé, tlumočníci, obchodníci, tesaři, farmáři a policisté, tedy chudí lidé, a misie přepokládala, že většinu nákladů bude muset hradit sama.

Když Underwood členy žádal o příspěvky na stavbu, odpověděli mu, že je to přece cizí náboženství a že nevidí důvod, proč by za stavbu kostela neměli platit jen cizinci. Underwood odpověděl: „*Bude to cizí náboženství tak dlouho, dokud pro jeho šíření budete dovolovat použití cizích prostředků; až budete stavět své vlastní kostely, vysílat své vlastní pomocníky a podporovat své vlastní školy, uvědomíte si, že to nejsou cizí záležitosti, ale vaše vlastní.*“¹⁷⁵

Na to Korejci odpověděli, že si tedy kostel postaví sami, i když jsou chudí, protože „*s Bohem je možné vše*“¹⁷⁶, a dali se do práce. Stavět kostel pomáhali dokonce i vzdělanci, kteří nikdy předtím manuální práci nezkusili.

To léto se ale ve městě rozšířila epidemie cholery. Na předměstí byla ve starých kasárnách zřízena nemocnice, kde byl hlavním lékařem ustanoven doktor Avison. Jako nemocnice sloužilo i Přístřeší Fredericka Underwooda, které vedli doktor Wells a manželé Underwoodovi. Členové Sámunanu se zde přihlásili jako ošetřovatelé.¹⁷⁷

Underwood měl na starosti velkou část města, některé nemocné nechal odnášet do Přístřeší, některé ošetřoval u nich doma. Zaučoval také pomocníky a vysvětloval lidem, jak si mají dezinfikovat dům a jak poskytovat první pomoc. Pracoval ve dne i v noci.

V Přístřeší bylo vysoké procento uzdravených, mimo jiné i díky tradičně vyhřívaným podlahám, které pomáhaly v boji s prochladnutím.

Úřady si samozřejmě všimly, co misionáři pro místní obyvatele dělají, a prostřednictvím amerického velvyslance jim poslaly děkovný dopis. Také misionářům proplatily léky a pomůcky a začaly platit všechny

¹⁷⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 142.

¹⁷⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 142.

¹⁷⁷ Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904, str. 138.

ošetřovatele. Těm, kteří se přímo starali o nemocné, poslaly i dary. Šlo například o stříbrné kalamáře s motivem švestkového květu.¹⁷⁸

Úřady také na vstupní brány do města nechaly vyvěsit cedule s nápisem „*Proč umírat, když můžete jít do Ježíšovy nemocnice a žít?*“¹⁷⁹, což pomohlo nejen zachránit mnoho životů, ale i šířit křesťanství.

Když byla hrozba cholery zažehnána, členové Sāmunanu měli najednou díky platu, které od vlády dostávali za lékařské služby, spoustu peněz, a aniž by to někdo z nich navrhoval a ačkoliv byli jinak chudí, vydělané peníze investovali do stavby kostela, který byl záhy dokončen.¹⁸⁰

obr. 6¹⁸¹

8. října 1895 byla zavražděna královna Min, což Underwoodovy, zejména pak Lillias a malého Horace, kteří se s ní důvěrně přátelili¹⁸², velmi zasáhlo.

Lillias Underwoodová se totiž krátce po svém příjezdu do Koreje v roce 1888 stala na žádost samotné královny její osobní lékařkou a brzy se

¹⁷⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 144.

¹⁷⁹ Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904, str. 139.

¹⁸⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 145.

¹⁸¹ Budova kostela Sāmunanu; Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904.

¹⁸² Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904, str. vii (Preface).

z nich staly přítelkyně.¹⁸³ Lillias Underwoodová byla často zvána do paláce na návštěvy, později i se svým synem, a na narozeniny a svátky, ať už korejské či křesťanské, Underwoodovým chodily od dvora dary.¹⁸⁴ Přátelství trvalo až do vraždy královny.

Dvůr zasáhla panika a král, který byl držen v paláci, se bál o svůj život. Stejnou obavu měli i velvyslanci Ruska, Francie, Británie a USA, kteří ho denně chodili navštěvovat. Někteří dokonce zůstávali přes noc, kdy u krále drželi stráž.

Underwood byl požádán, aby o těchto návštěvách zastával roli tlumočnicka americkému velvyslanci. Také králi nosil jídlo, v čemž se střídal s ruským velvyslanectvím. Král totiž nejedl nic, co bylo připraveno v paláci.¹⁸⁵

¹⁸³ Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904, str. vi, vii (Preface).

¹⁸⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 103.

¹⁸⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 147, 148.

7. Zakládání nových institucí a propagace

Koreje v zahraničí

1. dubna 1897 založil Horace Křesťanský týdeník¹⁸⁶, který byl spolu s týdeníkem H. G. Appenzellera Čosön Kūrisūto Inhwebo jediný psaný pouze v původním korejském písmu hangŭl. Noviny vydávané ostatními misionáři používaly smíšené psaní, např. Sisačchongbo.¹⁸⁷

Založení novin předcházelo nastudování několika amerických a britských křesťanských novin, Underwood dokonce napsal vydavatelům některých z nich, novinářům a tiskařským firmám žádosti o rady, jak nejlépe v této otázce postupovat.¹⁸⁸

Články v těchto novinách zdaleka nebyly jen křesťanského charakteru. Každé vydání obsahovalo aktuální dění v Koreji i ve světě, články o zemědělství a průmyslu, kulturní a vědecké zprávy.

Noviny se v roce 1905 spojily s již zmiňovaným týdeníkem H. G. Appenzellera a pod názvem Křesťanský týdeník byly vydávány do roku 1910.¹⁸⁹

Na podzim roku 1900 byl publikován překlad celého Nového zákona. Při této příležitosti byla uspořádána recepce, na které americký velvyslanec Horace N. Allen obdaroval členy Rady překladatelů a jejich korejské pomocníky novými výtisky a pronesl pár pochvalných slov.

Radu překladatelů v tu dobu tvořilo pět misionářů včetně Underwooda, který byl jejím předsedou.¹⁹⁰

¹⁸⁶ Angl. The Weekly Christian News, kor. Kūrisūto sinmun (그리스도신문).

¹⁸⁷ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön*, vol. 13. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991, str. 776.

¹⁸⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 168.

¹⁸⁹ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön*, vol. 4. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991, str. 82.

¹⁹⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 202.

Vzhledem k tomu, že se rozdílily ve společenských vrstvách v Koreji promítly i do křesťanství, kde by aristokrat nevstoupil do stejného kostela jako sluha, přemýšlel Underwood, jak přimět muže z vyšších vrstev k tomu, aby se sdružovali tak, jak to dělali i ostatní křesťané.

Napadlo ho založit klub, kde by se lidé mohli setkávat za účelem zábavy i učení – v Koreji v té době takové kluby nebyly.¹⁹¹

Svůj nápad Underwood konzultoval s H. G. Appenzellerem, poté oba poslali dopis do americké YMCA¹⁹² s žádostí o záštitu a pomoc. Ta odpověděla kladně a dokonce poslala svého zástupce, P. L. Gilletta, aby pomohl.

Gillette do Koreje dorazil roku 1901 a korejská YMCA byla založena 28. října 1903¹⁹³, s reverendem Galem jako jejím předsedou a Underwoodem jako místopředsedou.

Založení korejské YMCA se ukázalo být dobrým rozhodnutím. Pár měsíců po založení měla 263 členů a jejich počet rychle rostl. Brzy se stala jednou z největších nezávislých institucí v Koreji.¹⁹⁴

V létě roku 1901 odjel Underwood s rodinou do Ameriky na dovolenou. Cestovali přes Evropu, kde se často zastavovali, tentokrát ne pracovně, ale jako turisté.

Ve Švýcarsku Underwood onemocněl, a tak tam zůstali až do podzimu, pak pokračovali do Británie, kde se setkali s příbuznými, a konečně vypluli do Ameriky.

Tam se dal znovu do práce; stejně jako při první dovolené se snažil vzbudit větší zájem o Koreu a sháněl nové misionáře a peníze. Na zpáteční cestu do Koreje se vydali začátkem léta roku 1902 přes Pacifik.¹⁹⁵

¹⁹¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 206.

¹⁹² Young Men's Christian Association.

¹⁹³ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön*, vol. 6. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwöön 1991, str. 541.

¹⁹⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 207.

¹⁹⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 212 - 214.

V roce 1902 byl v Koreji otevřen Teologický seminář presbyteriánské církve¹⁹⁶, kde Horace po návratu z dovolené učil; postupem času a s přibývajícimi povinnostmi však stále méně často.¹⁹⁷

Jelikož císař si přál na pozemku Underwoodových, který byl situován mezi vyslanectvími Ruska a Ameriky, vystavět soukromé sídlo, Horace byl nucen pozemek s domem, v kterém žil bezmála 20 let, prodat.

Hledání nového pozemku provázela celá řada nepříjemností, až nakonec, na jaře roku 1903, Underwood našel a koupil vyhovující parcelu, kde nechal postavit nový dům. Ten byl hotov až v roce 1905, a tak do té doby rodina žila ve starém domě.

Od Underwoodova návratu do Koreje se Pěstiščí Fredericka Underwooda začalo používat jako domov a škola pro děti bez domova. Horace svěřil vedení několika ženám, které se staraly i o výuku dětí.¹⁹⁸ On sám se staral o obchodní záležitosti školy.

V roce 1905 došlo 17. listopadu k podepsání smlouvy o japonském protektorátu.¹⁹⁹ V zimě na přelomu roku 1905 a 1906 Underwood onemocněl chřipkou a následně zánětem hrtanu. Nemoc se nedařilo léčit, a tak bylo v červenci roku 1906 misijními lékaři rozhodnuto, že by se Underwood měl jet vyléčit do Švýcarska.

Rodina se tedy vydala na plavbu přes Suezský průplav. Po vylodění ve Švýcarsku se setkali s rodinou Underwoodova bratra a strávili léto ve švýcarském Wengenu, kde se Horacův stav zlepšil.

S nemocí ale bojoval dlouho, až do roku 1907, kdy se rodina z Evropy přesunula do Ameriky.²⁰⁰

¹⁹⁶ Theological Seminary of the Presbyterian Church.

¹⁹⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 217.

¹⁹⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 225.

¹⁹⁹ Úřední pečeť si na dokument sám otiskl Ito Hirobumi.

²⁰⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 260.

V Americe pro Koreu dál prováděl osvětovou a náborovou činnost. S pomocí dalších misionářů z Koreje, kteří byli v Americe na dovolené, nastartoval velkou kampaň na podporu Korejské presbyteriánské misie.

Byly rozeslány dopisy do všech kostelů ve velkých městech, inzeráty a letáky do novin, navštěvovala se města, kde se o Koreji mluvilo na nedělních setkáních, univerzitách, seminářích, lékařských školách a klubech.²⁰¹

Na sklonku roku 1907 Underwood dopsal svou knihu *The Call of Korea*, která byla vydána v roce 1908.

V létě 1908 také na Newyorské univerzitě přednesl svou studii o asijských náboženstvích, která byla roku 1910 vydána pod názvem *The Religions of Eastern Asia*. Šlo o studii věnovanou původním náboženstvím Číny, Japonska a Koreje a jejich srovnání s křesťanstvím.

V této knize Underwood mimo jiné uvádí svou tezi, že všechna původní náboženství těchto zemí byla monoteistická a uznávala princip Stvořitele.²⁰²

Na počátku roku 1909 se Underwood rozhodl rozšířit kampaň pro Koreu i na západní pobřeží Ameriky. Když chtěl promluvit v jednom městě na presbyteriánském setkání Ženské misionářské společnosti²⁰³, žena, která tuto společnost vedla, jeho žádost odmítla s odůvodněním, že na Koreu nebudou moci darovat peníze. Na to Underwood odpověděl, že chce pouze šanci promluvit o Koreji a že nebude žádat žádné příspěvky, takže mu nakonec bylo dovoleno promluvit.

Na celou společnost udělala Underwood slova takový dojem, že dostal několik příspěvků; největší právě od vedoucí společnosti.²⁰⁴

²⁰¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 267 - 269.

²⁰² Underwood, Horace G.: *The Religions of Eastern Asia*. New York, The Macmillan Company 1910, str. 234.

²⁰³ Women's Missionary Society.

²⁰⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 271.

1. května 1910 už bylo pro misii nashromážděno tolik peněz, že to stačilo na domy a platy 27 misionářů, a částka stále stoupala. Také byla přislíbena podpora pro širokou škálu institucí, jako byl teologický seminář, školy a nemocnice v Sůli i dalších městech.²⁰⁵

Rodina se do Koreje vrátila v srpnu 1909, až na syna, který studoval na Newyorské univerzitě.

Na výročním shromáždění misie se Underwoodovi dostalo vřelého přivítání a jemu a jeho spolupracovníkům se dostalo velkého uznání za jejich práci v Americe.²⁰⁶

V roce 1910 byl dokončen překlad Starého zákona a o rok později byla Bible vydána kompletně.²⁰⁷

obr. 7²⁰⁸

V témže roce došlo 22. srpna k podpisu anekční smlouvy mezi Koreou a Japonskem, kterou podepsal korejský premiér I Wan-jong.

²⁰⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 273.

²⁰⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 284.

²⁰⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 50.

²⁰⁸ Rada překladatelů pro Bibli; Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908.

V roce 1911 Underwood navštívil Ůidžu ve věci zřizování dalšího pracoviště misie. Od Horacovy poslední návštěvy²⁰⁹ se křesťanská komunita v Ůidžu mnohonásobně rozrostla.

V témže roce dostala Korejská společnost pro náboženské texty²¹⁰ k užívání svou první budovu. V té době byl Underwood jejím předsedou.

V červnu 1911 byl Underwood také ustanoven předsedou nové vzniklého Informačně-vzdělávacího úřadu²¹¹, který byl založen za účelem poskytování informací týkajících se škol a vzdělávání a poskytování překladů oficiálních vzdělávacích vyhlášek všem misionářům v zemi.

Na podzim roku 1911 vznikla v Koreji velká evangelizační kampaň, organizovaná všemi protestantskými denominacemi. Začít měla v Söulu a pokračovat postupně do všech částí Koreje.

Underwood byl předsedou výboru pro tuto kampaň, který sloužil jako centrální výbor pro celou Koreu. Výbor rozesílal všem misionářům informace a ti je poskytovali dál ostatním křesťanům.

Kampaň byla zahájena týdenní přípravou pro všechny misionáře a představitele kostelů, kdy se denně pořádala setkání v kostelech, halách i venku. Následoval týden modliteb a pak už samotná kampaň.

Byly vydány zpěvníky a v novinách se po dobu jednoho měsíce objevovaly články spojené s křesťanstvím. Během tohoto prvního měsíce se kampaň rozšířila do všech částí Koreje. Misionáři distribuovali traktáty, evangelia a hymny, pořádali setkání a soukromé návštěvy.

S celkovými výsledky kampaně byli protestanti spokojeni, protože „*Evangelium bylo propagováno do takové míry, aby se dostalo prakticky do každé korejské rodiny.*“²¹²

²⁰⁹ Ůidžu navštívil s manželkou při svatební cestě v roce 1889; kapitola 3.1..

²¹⁰ Již zmíněna v kapitole 3.1..

²¹¹ Educational Information Bureau.

²¹² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 294.

V roce 1912 Underwood znovu odjel pracovně do Ameriky. Zamýšlel totiž v Koreji založit univerzitu, ale jelikož Presbyteriánská misie v Koreji byla proti a někteří misionáři z ostatních denominací si univerzitu přáli také, Underwood odjel do Ameriky s cílem sehnat peníze na křesťanskou univerzitu, která by byla společná pro všechny denominace a nestála by mimo ně.²¹³

John Underwood svého bratra znovu přemlouval, aby zůstal v Americe a podílel se na chodu jeho podniku. To byla velmi lákavá nabídka, protože Underwoodova společnost pro výrobu psacích strojů²¹⁴, kterou John založil v roce 1895, byla v tu dobu jedna z nejúspěšnějších firem v tomto odvětví.²¹⁵ Psací stroj Underwood 5, který byl na trh uveden v roce 1901, mu dominoval po 3 desetiletí.²¹⁶

obr. 8²¹⁷

²¹³ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 296.

²¹⁴ The Underwood Typewriter Company.

²¹⁵ Výroba strojových pásek a inkoustu, kterou John zdědil po otci, byla součástí podniku, ale stála v pozadí.

²¹⁶ *Underwood 5*. The Virtual Typewriter Museum.

<http://www.typewritermuseum.org/collection/index.php3?machine=underwood5&cat=kf>

²¹⁷ <http://site.xavier.edu/politypewriters/underwood5.html>; psací stroj Underwood 5.

Ačkoliv Underwood cítil, že někteří kolegové z misie by uvítali jeho rezignaci a ačkoliv věděl, že jeho zdraví je velmi křehké, „jeho misijní práce byla jeho život a radost, a i když byla současně i jeho břímě, nikdy by ji nezanechal, dokud by žil.“²¹⁸

Do Koreje se nevracel sám, ale se svým synem, který právě s vynikajícími výsledky vystudoval Newyorskou univerzitu a rozhodl se následovat šlépěje svého otce a stát se misionářem v Koreji.

Ve stejném roce Newyorská univerzita Underwoodovi udělila další čestný titul - Doktor práv²¹⁹.

V Koreji se mezitím presbyteriánská obec natolik rozrostla, že se vytvořily presbyterie²²⁰ a v roce 1913 se tyto presbyterie setkaly na Valném shromáždění presbyteriánů²²¹, na kterém byl Underwood zvolen předsedou.

Vzniklých presbyterií bylo 7, každá pod vedením jednoho ze 7 korejských pastorů, kteří byli uvedeni do úřadu v roce 1908.²²²

V dubnu 1913 se v Söulu, na pozemcích paláce, uskutečnilo shromáždění téměř všech nedělních škol Söulu. Tato událost byla naplánována současně s příjezdem delegace Amerických nedělních škol, která se zde zdržela jen pár dní a potom pokračovala na Mezinárodní kongres nedělních škol v Curychu.

Shromáždění předcházela průvod každé školy, která prošla městem a u bran paláce nahlásila svůj počet. Celkový počet křesťanů z nedělních škol převyšoval 14 000, přitom lidé sedící na pódiu²²³ započítáni nebyli.

Underwood byl požádán o vedení tohoto shromáždění.

²¹⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 297.

²¹⁹ Angl. Doctor of Law, zkratka LL. D., v USA se uděluje pouze jako čestný titul.

²²⁰ Menší celky v protestantské církvi, samosprávně vedené.

²²¹ Oficiální setkání členů protestantské církve.

²²² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 298.

²²³ Cizinci a hosté.

Bylo proneseno několik projevů, a to Korejci, Japonci i Američany, modliteb, a zpívaly se hymny. Shromáždění mělo velký vliv na uvědomění křesťanů, na jejich soudržnost a pocit jednoty.

Shromáždění a pochody městem udělaly také velký dojem na ostatní obyvatele města, kteří netušili, že je v něm takové množství křesťanů.²²⁴

V roce 1913 Underwood také se synem revidoval svou učebnici mluvené korejštiny²²⁵, jejíž druhé vydání bylo distribuováno od roku 1914, a pomohl vyřešit situaci týkající se vedení korejské YMCA, které bylo v otázce v důsledku anexe Koreje Japonskem v roce 1910.

Horace se několik měsíců také věnoval shánění vhodného místa pro Union Bible School, která byla založena na podzim roku 1912 a ještě stále neměla svou vlastní budovu.

Současně se od svého návratu z Ameriky v roce 1912 snažil získat vhodný pozemek mimo město pro plánovanou univerzitu, ale všude narážel na odpor, ať už to byly protesty vůči škole jako takové, vůči lokalitě nebo odmítnutí ze strany obchodních firem.

Velký problém byl také získání povolení pro takovouto školu, vzhledem k tomu, že šlo o interdenominační křesťanskou instituci. Aby oficiální žádost vyhověla podmínkám japonské správy, bylo potřeba vše řádně naplánovat a prodiskutovat, což se dělo pomocí písemného styku a konferencí vedených jak s denominacemi protestantské církve v Koreji, tak v Americe.²²⁶

Začátkem roku 1914 Underwood podnikl několik návštěv větších měst na podporu evangelizace. Rozdal tisíce evangelií a traktátů a uspořádal několik setkání, na kterých se sešlo několik tisíc lidí.²²⁷

²²⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 300.

²²⁵ Již zmíněno v kapitole 3.2..

²²⁶ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 309.

²²⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 312.

Na 6. dubna 1914 byla sŏulskou presbyterií naplánována oslava uplynutí třiceti let od Underwoodova prvního příjezdu do Koreje.²²⁸ Jako dar Underwood dostal vyšívanou mapu Koreje, kde byly barevně vyznačeny všechny presbyterie a kde byla také zobrazena jeho svatební cesta.

U této příležitosti byla uspořádána sbírka na postavení kostela na Underwoodovu počest.²²⁹

V březnu stejného roku Underwoodovi oslavili stříbrnou svatbu. Neplánovali žádnou oslavu, ale jejich přátelé se to buď dozvěděli, nebo si to spočítali, a tak se ráno před jejich domem shromáždili Korejci a odpoledne misionáři, korejští přátelé a několik Japonců. Přinesli stříbrné dary a květiny.

V roce 1914 bylo ve vzdálenosti šesti mil od centra Sŏulu 48 kostelů, z nichž 20 bylo vně městských bran, dvě biblické školy pro muže a Metodistický teologický seminář, ve kterých se učilo 6 měsíců v roce, jedna biblická škola pro ženy, ve které se učilo 9 měsíců v roce, dvě biblické společnosti a jedna společnost pro náboženské texty, několik biblických institutů, korejská YMCA a nově založená YMCA pro Japonce.²³⁰

²²⁸ Podle korejského systému počítání.

²²⁹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 310.

²³⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 309.

8. Dramatické zhoršení Horacova zdravotního stavu a poslední projekty před smrtí

Od léta 1913 byl Underwood nemocný a pomalu slábl. Doktor Avison mu řekl, že „*pokud neodloží svou práci a neodjede se léčit do zahraničí, neručí za následky*“²³¹, ale Underwood jen potřásl hlavou a odvětil, že záležitosti týkající se univerzity a institutu nemůže jen tak odložit.

Dál pracoval na překladech a korespondenci, účastnil se setkání všech výborů, kterých byl členem, učil a o víkendech jezdil do kostelů mimo město.

Dva roky spolu s dalšími misionáři pracoval na sloučení několika škol z několika denominací, aby se při vytvoření univerzity ušetřil čas i peníze, až se nakonec našly 2 školy; jeho vlastní Kjöngsin²³² a metodistická škola Pädžä^{233, 234}.

Z částí těchto škol potom s pomocí několika dalších denominací v Söulu a peněžního daru od bratra 5. března 1915 založil Křesťanskou univerzitu Čosön (조선기독교대학; 朝鮮基督教大學)²³⁵ a byl zvolen jejím prvním rektorem.

obr. 9²³⁶

²³¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 316.

²³² (경신학교), která vznikla v roce 1905 z původní Underwood School; kapitola 3..

²³³ Již zmíněna v kapitole 2.

²³⁴ *The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization*. Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

²³⁵ *Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön*, vol. 15. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991, str. 418.

²³⁶ Horace G. Underwood v posledních letech svého života; Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918.

Dnes se tato škola jmenuje Univerzita Jönse (연세대학교; 延世大學校) a je jednou z nejprestižnějších univerzit v Koreji.

Ve stejném roce byla také zajištěna nová budova pro Union Bible School.

V létě 1915 se Underwood místo odpočinku pustil do revize překladu Starého zákona, což jeho stavu jen přitížilo.²³⁷

Japonská vláda navíc vydala soubor předpisů týkajících se náboženské práce; například se jednalo o povinné detailní zprávy činnosti, minulosti a kvalifikaci všech placených pracovníků, misionářů i Korejců, informace o založení kostelů.

K tomu také začala v Koreji platit stejná pravidla jako v Japonsku, co se vyučování náboženství týkalo, například právo úřadů zavřít jakýkoliv kostel a odvolat jakéhokoliv pracovníka, ať už vedoucího či pomocníka, který by byl nezpůsobilý z náboženských či politických důvodů.²³⁸

Tyto zákony všechny misie znepokojily, protože to vypadalo, že by mohly velmi nepříjemně ovlivnit jejich chod. Underwood byl spolu s jedním dalším misionářem pověřen, aby zjistil, co přesně tyto zákony znamenají.

Oběma zástupcům bylo vysvětleno, že výnosy byly zavedeny jen pro získání přesných informací o dění v kostelech a zamezení vzniku nebezpečných sekt, což misie uklidnilo.

Formuláře pro podávání zpráv byly komplikované a jejich vyplňování zabíralo spoustu času, navíc musely být vyplňovány ve „smíšeném psaní“²³⁹.

Jelikož byl Underwood předsedou Informačně-vzdělávacího úřadu, přicházela mu spousta dopisů s dotazy ohledně vyplňování formulářů.

²³⁷ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 318.

²³⁸ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 320.

²³⁹ Současné používání čínských znaků a korejské hláskové abecedy.

Horace všem presbyteriánským misionářům rozeslal vysvětlivky a vzorové listy.

V září 1915 byla k příležitosti uplynutí pěti let od anexe Japonskem japonskou správou zorganizována Průmyslová výstava, na které chtělo Japonsko demonstrovat, co vše dobré za těch pět let pro Koreu v oblasti průmyslu a zemědělství udělalo.

Důkazem Underwoodových výjimečných schopností jednat s lidmi je i fakt, že na zmíněné události dokázal s Japonci vyjednat účast Evangelistické kampaně, které se zúčastnily všechny protestantské denominace.²⁴⁰

Protože chtěl Underwood učit na univerzitě, musel se naučit japonsky. V lednu 1916 se tedy vydal do Japonska, jelikož věděl, že v Koreji by vzhledem ke všem svým povinnostem nebyl schopen věnovat studiu dostatečný čas.

Současně doufal, že změna klimatu a práce by mohla pomoci jeho zdravotnímu stavu a ušetřila by ho tak cestě do Evropy nebo Ameriky. Jeho manželka kvůli zdravotní indispozici zatím zůstala v Koreji.²⁴¹

Underwood navštěvoval denně čtyřhodinový kurz na jazykové škole v Tokiu, dalších devět hodin s pomocí dvou japonských učitelů studoval doma.

Setkal se s několika novými misionáři, spřátelil se s několika představiteli místních kostelů a YMCA, pravidelně se zúčastňoval konferencí.

Když do Japonska připlula jeho manželka, s hrůzou zjistila, že Underwoodův zdravotní stav se rapidně zhoršil, mimo jiné i proto, že si

²⁴⁰ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 322.

²⁴¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 326.

„učení bral i do postele a při studiu usínal“²⁴². Nechácala, jak mohl v takovém stavu ještě pracovat.

Během jednoho měsíce se Underwoodův stav zhoršil natolik, že jeho manželka napsala do Ameriky, aby zařídila, že tam na jaře odplují. Marně Underwooda prosila, aby zanechal studia japonštiny a vrátil se s ní do Koreje, aby se oba mohli připravit na cestu, dokud ještě Underwood bude cestování schopen.

Ten, přesvědčený, že jeho žena přehání, odmítal odjet, dokud trval semestr. Do Koreje se vrátili po jeho skončení v březnu. To už byl Underwood velmi slabý.

V Koreji byla Underwoodova práce narychlo předána jiným, Underwood se zúčastnil několika konferencí týkajících se jeho práce na univerzitě a biblickém institutu, a v dubnu, téměř na den přesně po 31 letech od příplutí do Koreje, se s manželkou²⁴³ vydali na cestu do Ameriky. Rozloučit se s nimi přišli nejen přátelé, ale i zástupci úřadů.²⁴⁴

Horace s Lillias se ujala jedna z Horacových sester. Do jejího domu za Underwoodem chodili představitelé Presbyteriánské a Metodistické rady a kolegové z misie, kteří byli v Americe na dovolené. Underwood plánoval, že na podzim podnikne pro Koreu další kampaň, a tak rozesílal dopisy a připravoval se na ni.

Jeho lékař prohlásil, že ještě neviděl tak disciplinovaného pacienta, který, ačkoli se jeho stav nezlepšoval, měl stále dobrou náladu.²⁴⁵

Přes léto se ovšem Underwoodův stav znovu zhoršil, a tak byl v září převezen do nemocnice v Atlantic City, kde 12. října 1916 ve věku 57 let zemřel.

²⁴² Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 327.

²⁴³ Horace mladší zůstal v Koreji, aby vyřídil zbylé otcovy záležitosti.

²⁴⁴ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 330.

²⁴⁵ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 331.

Byl pohřben na hřbitově kostela Grove, do kterého jeho rodina vstoupila po svém přestěhování do Ameriky v roce 1872.²⁴⁶

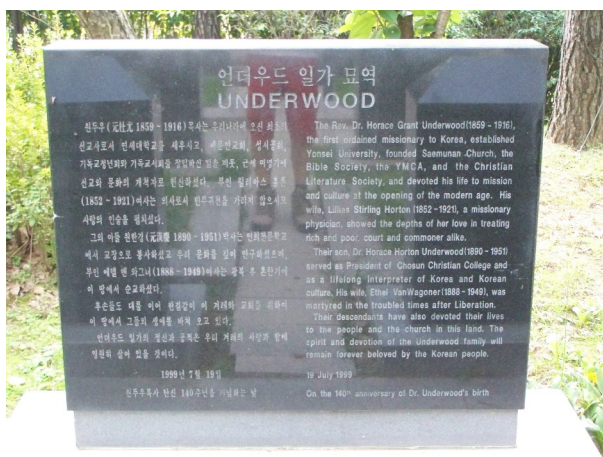
V roce 1999 byly jeho ostatky rodinou přemístěny na hřbitov pro cizince Janghwadžin v Sčulu, kde jsou pochovány 3 generace rodiny Underwoodů.²⁴⁷

obr. 10²⁴⁸

obr. 11²⁴⁹

obr. 12²⁵⁰

Bez nadsázky lze říci, že Horace Grant Underwood byl jedna z nejdůležitějších a neaktivnějších osobností, které se podílely na rozvoji moderní korejské společnosti.

Jeho nezdolnost a zápal dokazuje výčet funkcí, které zastával v posledním roce svého života, kdy byl již velmi slabý: „...*rektor Křesťanské univerzity, kde učil psychologii, filozofii a etiku, prezident*

²⁴⁶ Viz kapitola 1..

²⁴⁷ *Underwood Family Bids Farewell to Korea after 119 Years of Service*. Korea Times. http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2004/05/11/2004051161042.html

²⁴⁸ Archiv autorky; hroby tří generací Underwoodů, hřbitov Janghwadžin.

²⁴⁹ Archiv autorky; hrob Lillias Horton Underwoodové, hřbitov Janghwadžin.

²⁵⁰ Archiv autorky; hrob Horace Grant Underwooda, hřbitov Janghwadžin.

*YMCA a předseda Komise patnácti YMCA, předseda výkonného výboru Korejské společnosti pro náboženské texty, rektor Sdruženého biblického institutu na Piersonovu památku, předseda výboru Evangelické kampaně v Söulu, předseda Výboru pro revizi Bible, člen výkonného, vzdělávacího a finančního výboru Presbyteriánské misie, člen správní rady nemocnice Severance, výboru pro základní školy v Söulu, právního výboru federální rady, pastor kostela Sämunan a odpovědná osoba ve spravování západní správní oblasti Söulu.*²⁵¹

obr. 13²⁵²

²⁵¹ Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918, str. 333.

²⁵² Socha H. G. Underwooda uvnitř kampusu univerzity Jönse v Söulu; http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Horace_G._Underwood.

9. Závěr

Ve své práci jsem se zabývala životem a činností H. G. Underwooda. V jednotlivých kapitolách jsem se snažila na základě dostupné literatury chronologicky popsat a zmapovat jednotlivé etapy jeho života a veškerou jeho velice rozmanitou činnost.

Na základě podkladů se mi podařilo komplexně popsat osobnost H. G. Underwooda, jednoho z průkopníků misijní činnosti v Koreji a velkého milovníka Koreje samotné.

Dále se mi podařilo poskytnout ucelený chronologický náhled na jeho práci a na základě toho demonstrovat jeho klíčovou úlohu při formování a modernizaci moderní korejské společnosti.

Při zpracovávání bakalářské práce jsem měla nejvíce potíží s dostupnou literaturou, která je výhradně cizojazyčná, a s překlady specifických náboženských termínů.

Celkově si myslím, že se mi podařilo dosáhnout vytýčeného cíle, tedy zmapovat a představit život, činnost a dílo amerického misionáře v Koreji Horace G. Underwooda.

Použitá literatura

Literatura v anglickém jazyce

Underwood, Horace G.: *The Call of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1908.

Underwood, Horace G.: *The Religions of Eastern Asia*. New York, The Macmillan Company 1910.

Underwood, Horace G.: *An Introduction to the Korean Spoken Language (2nd edition)*. New York, The Macmillan Company 1914.

Underwood, Lillias H.: *Fifteen Years Among the Top-knots*. Boston, American Tract Society 1904.

Underwood, Lillias H.: *With Tommy Tompkins in Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1905.

Underwood, Lillias H.: *Underwood of Korea*. New York, Fleming H. Revell Company 1918.

Underwood Families of America, vol. 2. Compiled by Underwood, Lucien Marcus, edited by Bunker, Howard, J.. Lancaster, The New Era Printing Company 1913.

Literatura v korejském jazyce

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 2. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991.

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 4. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991.

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 6. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991.

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 11. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991.

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 13. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991.

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 15. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991.

Hanguk mindžok munhwa täbäkkwa sadžön, vol. 21. Söul, Hanguk čöngsin munhwa jönguwön 1991.

Internet

Kim, James Jin-Hong: *Bible versus Guns: Horace G. Underwood's Evangelization of Korea.* Asia Pacific: Perspectives, and electronic journal, vol. V, Number 1, December 2004.

http://usf.usfca.edu/pac_rim/new/research/perspectives/app_v5n1.html

Griffis, William Elliot: *Corea without and within.* KoreanaMuseum.

<http://www.book1950.co.kr/main.html?menu=view&uid=596&category=Protestant%20Mission>

The Underwood Family and Korea's Path Towards Modernization.

Embassy of the Republic of Korea in USA. http://www.dynamic-korea.com/etc/people_new.php?uid=200500005540

The Underwood Family. Yonsei University, Underwood International College.

http://uic.yonsei.ac.kr/sub_view.asp?fp_name=AboutUIC/au04&pn=1&sn=2

Underwood Family Bids Farewell to Korea after 119 Years of Service. Korea Times.

http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2004/05/11/2004051161042.html

Underwood, Horace G.. New World Encyclopedia.

http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Horace_G._Underwood

Underwood 5. The Virtual Typewriter Museum.

<http://www.typewritermuseum.org/collection/index.php3?machine=underwood5&cat=kf>

Underwood No. 5. The Classic Typewriter Page.

<http://site.xavier.edu/polt/typewriters/underwood5.html>